

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА КЛІНІЧНОЇ ФАРМАЦІЇ, ФАРМАКОТЕРАПІЇ,
ФАРМАКОГНОЗІЇ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ХІМІЇ

ФАРМАКОГНОЗІЯ
ЗБІРНИК ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З ПОЯСНЕННЯМИ
« ПРИЗНАЧЕННЯ ЛРС, ФІТОПРЕПАРАТІВ ТА
СПЕЦІАЛЬНИХ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ »

ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЛІЦЕНЗІЙНОГО ІСПИТУ КРОК-3
ПРОВІЗОРІВ – ІНТЕРНІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЗАГАЛЬНА
ФАРМАЦІЯ».

Запоріжжя

2021

УДК 615.322(075.8+079.1)
М-13

*Затверджено на засіданні Центральної методичної Ради ЗДМУ
(протокол № ____ від «__» _____ 2021__ р.)
та рекомендовано для використання у навчальному процесі*

Автори:

О. В. Мазулін, Я. В. Попова, Г. Г. Берест

Рецензенти:

Катерина Вячеславівна Александрова – доктор хімічних наук, професор, завідувач кафедри біологічної хімії Запорізького державного медичного університету.

Валентина Григорівна Корнієвська – кандидат фармацевтичних наук, доцент, доцент кафедри фармакогнозії, фармакології і ботаніки Запорізького державного медичного університету.

Мазулін О. В.

М13 Фармакогнозія. Збірник тестових завдань з поясненнями «Призначення ЛРС, фітопрепаратів та спеціальних харчових продуктів» для підготовки до ліцензійного іспиту провізорів-інтернів «Крок-3. Фармація» зі спеціальності «Загальна фармація» / О. В. Мазулін, Я. В. Попова, Г. Г. Берест. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2021. – 93 с.

Збірник тестових завдань з фармакогнозії з поясненнями «Призначення ЛРС, фітопрепаратів та спеціальних харчових продуктів». Для підготовки до ліцензійного іспиту провізорів-інтернів «Крок-3. Фармація» зі спеціальності «Загальна фармація». Включає тестові завдання, які використовувались для складання ліцензійних іспитів «Крок-3. Фармація» Центром тестування МОЗ України у 2018-2020 рр.. У збірнику надані пояснення з посиланням на відповідні літературні джерела, запропоновані для підготовки провізорів-інтернів з фармакогнозії.

УДК 615.322(075.8+079.1)

© Мазулін О. В., Попова Я. В., Берест Г. Г. 2021.
©Запорізький державний медичний університет, 2021.

ЗМІСТ

Перелік умовних скорочень	4
Вступ	5
Тема 1. Обумовленість фармакологічної активності структурою БАР з ЛРС	7
Тема 2. Призначення екстемпоральних лікарських засобів з ЛРС у сучасній медицині	23
Тема 3. Призначення фітопрепаратів у сучасній медицині	42
Тема 4. Призначення спеціальних харчових продуктів у сучасній медицині	67
Тема 5. Застереження до призначення та побічна дія екстемпоральних лікарських засобів з ЛРС, фітопрепаратів та спеціальних харчових продуктів	74
Глосарій	85
Рекомендована література	91

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

- ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я
- ДФУ – Державна Фармакопея України;
- ЛРС – лікарська рослинна сировина;
- ЛР – лікарська рослина;
- УФ – ультрафіолетова;
- ЛЗРП – лікарський засіб рослинного походження;
- БАР – біологічно активна речовина;
- БАД – біологічно активна добавка;
- цАМФ – циклічний аденозинмонофосфат;
- цГМФ – циклічний гуанозинмонофосфат;
- АТ – артеріальний тиск
- ГХ – гіпертонічна хвороба;
- ІХС – ішемічна хвороба серця;
- ПД – побічна дія;
- ХНС – хронічна серцева недостатність;
- ЦНС – центральна нервова система;
- ШКТ – шлунково-кишковий тракт;
- ВДШ – верхні дихальні шляхи.

ВСТУП

Перспективним методом навчання провізорів-інтернів та їх підготовки до КРОК-3 під час самостійної роботи є дистанційний на платформі Open EDX. При цьому доцільно вдосконалювати навчально-методичні матеріали, стимулювати формування навиків активного самостійного засвоєння, підвищення інтересу до предмету.

Робота майбутнього провізора потребує досконале знання багатьох розділів фармакогнозії та фітотерапії для успішної професійної діяльності. Інтеграція України у сучасне світове товариство, досягнення у питаннях призначення ЛРС, фітопрепаратів та ЛЗРП потребують нових підходів до засвоєння фармакогнозії та фітотерапії.

Збірник тестів з фармакогнозії для підготовки провізорів-інтернів зі спеціальності 7.110201 “Загальна фармація” надає знання стосовно призначення ЛРС, фітопрепаратів та рослинних харчових дієтичних добавок.

У сучасній номенклатурі лікарські препарати рослинного походження на ринку країн ЄС та США займають до 35% відомих лікарських засобів. За прогнозами ВООЗ у найближчі два десятиріччя він буде складати до 60%.

З кожним роком все більше уваги приділяється розширенню асортименту лікарських рослин та ЛЗРП.

Тестові завдання є зручною формою викладання інформації з фармакогнозії, за допомогою якої можливе досягнення комплексу позитивних результатів у процесі навчання та підготовки до ліцензійного іспиту «Крок 3. Фармація».

Важливою їх перевагою є поєднання функцій контролю, надання інформації, корисної для засвоєння, перспектива використання для подальшої самостійної роботи провізорів-інтернів.

Запропонований збірник для підготовки провізорів-інтернів зі спеціальності «Загальна фармація» з фармакогнозії (з поясненнями) до складання Державного ліцензійного іспиту «Крок 3. Фармація», включає

тестові завдання, які були застосовані Центром тестування МОЗ України у 2018-2020 рр.

Вони розподілені на 5 логічно відокремлених змістових частин. Наведені тести складаються зі запропонованого завдання, правильної відповіді і 4-х дистракторів, пояснення для обґрунтування вірної відповіді та літературних джерел, які були використані.

Наведені за текстом тестів пояснення необхідні провізорам-інтернам для ефективного засвоєння матеріалу та контролю раніше отриманих знань з предмету.

Тестовий контроль дає можливість за короткий термін часу визначити рівень підготовки провізора-інтерна з кожної теми та підвищити рівень ефективності поза аудиторної самостійної роботи.

Тестування як форма активізації самостійної роботи сприяє поглибленню самоконтролю провізорів-інтернів, вихованню у них потреби самовдосконалення, самокритичного, відповідального ставлення до своїх обов'язків, сприятиме підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців.

Застосування у процесі засвоєння навчального матеріалу збірнику тестових завдань «Призначення ЛРС, фітопрепаратів та рослинних дієтичних добавок», дозволяє ефективно їх використовувати у сучасних інформаційних технологіях та надає провізору-інтерну корисні практичні навички у подальшій роботі. При цьому можливе поетапне засвоєння матеріалу та самостійне планувати терміну та розкладу занять.

Запропонований збірник розроблений відповідно до освітньо-професійної програми підготовки спеціаліста первинної спеціалізації (інтернатури), галузь знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» освітньої програми «Загальна фармація» на підставі типової програми з цієї дисципліни, затвердженою МОЗ України 12 жовтня 2016 р., професійної кваліфікації «провізор».

Тема 1. Обумовленість фармакологічної активності структурою БАР з ЛРС.

1.Таніни відвару з коренів та «Перстачу прямостоячого настойки» виявляють терапевтичну дію при лікуванні диспепсії, ентеритів, ентероколітів, стоматитів, гінгівітів. Відповідно до вимог ДФУ до них слід віднести:

- A. *Танінів у перерахунку на пірогалол;**
- B. Флавоноїдів, у перерахунку на гіперозид;**
- C. Суми похідних гідроксикоричних кислот у перерахунку на розмаринову кислоту;**
- D. Суми капсаїциноїдів у перерахунку на капсаїцин;**
- E. Суми флавоноїдів у перерахунку на віолантин.**

Кореневища перстачу прямостоячого містять 15-20% дубильних речовин, переважно пірокатехінової природи, які при зберіганні повільно перетворюються у флобафени. Крім полімерів, існує ряд мономерів і димерів, наприклад флаван-3-ол і проантоціанідини та тримери катехину.

Таким чином, вірною є відповідь: Танінів у перерахунку на пірогалол.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 573-574.

2.ЛРС яка містить діосгенін використовують для синтезу аналогів стероїдних гормонів прогестерону та кортизону з вираженою регулювальною дією на обмін речовин. Джерелом їх отримання є:

- A.*Діоскореї ніпонської кореневища і корені (*Dioscoreae nipponicae rhizomata et radices*);**
- B. Гуньби сінної насіння (*Trigonellae foeni – graeci semina*);**
- C. Розмарину звичайного листя (*Rosmarini officinalis folia*);**

D. Марени красильної кореневища і корені (*Rubiae tinctori rhizomata et radices*);

E. Блекоти чорної листя (*Hyoscyami nigri folia*).

Пояснення

Фітозасоби з кореневищ з коренями діоскореї ніпонської мають антисклеротичну, спазмолітичну та потогінну дію. Діосгенін використовується для синтезу аналогів стероїдних гормонів прогестерону та кортизону.

Таким чином, вірною є відповідь: Діоскореї ніпонської кореневища і корені (*Dioscoreae nipponicae rhizomata et radices*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 361-362.

3.ЛРС кора верби гостролистої (*Salicis acutifolia corticis*) містять у своєму складі: фенольні сполуки, фенологлікозиди, органічні кислоти, саліцин, популін. Яка фармакологічна дія при цьому виявляється:

A.*Протизапальна;

B. Кардіотонічна;

C. Діуретична;

D. Послаблююча;

E. Кровоспинна.

Пояснення

Фітозасоби верби застосовуються при застудах та інфекціях, гострих та хронічних ревматичних захворюваннях, головному болю, а також при болях, спричиненому запаленням.

Таким чином, вірною є відповідь: Протизапальна.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 413-414.

4.Алкалоїд з ЛРС маткових ріжків (*Claviceps purpurea* (Fr.) Tul.) ерготаміну тартрат використовується в медицині для лікування мігрені. Який фітопрепарат з запропонованих містить сполуку у своєму складі:

A.*Номігрэн;

B. Діфметре;

C. Омнопон;

D. Мігранол;

E. Золмігрэн.

Пояснення

Препарати алкалоїдів маткових рожків посилюють скорочення матки, зупиняють маткові кровотечи. Активні речовини номігрєну діють синергічно і комплексно на мігрєнозний біль і симптоми, що його супроводжують.

Таким чином, вірною є відповідь: Номігрєн.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 643-644.

5.Фітопрепарати з екстрактами ЛРС маткових ріжків (*Claviceps purpurea* (Fr.) Tul.) використовують в акушерсько-гінекологічній практиці для прискорення скорочення матки. Терапевтична активність цієї ЛРС обумовлена присутністю:

A. *Ерготоксину;

B. Резерпіну;

C. Гіосціаміну

D. Атропіну;

E. Аймалину.

Пояснення

Маткові ріжки містять алкалоди: ергоновін, ерготамін та суміш ерготоксину, ергокриптину та ергокорніну, які мають назву «ерготоксин».

Таким чином, вірною є відповідь: Ерготоксину.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 642-643.

6.ЛРС листя мучниці звичайної (*Arctostaphylos uvae ursi folia*) виявляють виражену антибактеріальну дію, обумовлену присутністю:

A. *Гідрохінону;

B. Бергаптену;

C. Тимолу;

D. Кемпферолу;

E. Скополаміну.

Пояснення

Антибактеріальний ефект сировини пов'язаний з гідрохіноном, який виділяється з сечею в результаті метаболізму арбутину.

Таким чином, вірною є відповідь: Гідрохінону.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 407-408.

7. Основними БАР, які присутні у ЛРС трави плауну баранцю

звичайного (*Lycopodium selaginis herba*) є алкалоїди селлагін, псевдоселлагін та лікоподин. Відвар з неї у концентрації 5% застосовують для лікування:

- A. *Хронічного алкоголізму;
- B. Захворювань шлунково-кишкового тракту;
- C. Захворювань сечо-видільної системи;
- D. Захворювань верхніх дихальних шляхів;
- E. Стomatитів, гінгівітів.

Пояснення

Трава містить 0,4%-1,1% алкалоїдів, таких як села гін, лікоподин, псевдоселлагін. 5% відвар трави застосовують для лікування хронічного алкоголізму.

Таким чином, вірною є відповідь: Хронічного алкоголізму.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 619-620.

8.Речовини утворюють комплекси з білками, ліпідами, стеринами, танінами, фенолами, вищими спиртами та холестеринном, виявляючи протисклеротичну дію. При струшуванні з водою утворюють стійку піну. До них відносять:

- A. *Тритерпенові сапоніни;
- B. Іридоїди;
- C. Кардіотонічні глікозиди;
- D. Алкалоїди;
- E. Глікозиди простих фенолів.

Пояснення

Тритерпенові сапоніни здатні утворювати стійкі комплекси між собою та з іншими природними сполуками в тому числі з холестерином. Пінне число – це найменшу концентрація, яка утворює стійку піну протягом 1 хв.

Таким чином, вірною є відповідь: Тритерпенові сапоніни.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 338-340.

9.Кровозупинна дія ЛРС трави грициків звичайних (*Capsellae bursae-pastoris herba*) обумовлена накопиченням під час вегетації БАР:

А. *Вітаміну К₁ ;

В. Дубильних речовин;

С. Алкалоїдів;

Д. Біогенних амінів;

Е. Каротиноїдів.

Пояснення

Трава грициків звичайних містить у своєму складі: вітаміни К₁, В₂ і С, флавоноїди, дубильні речовини, біогенні аміни, алкалоїди. Виявляє гемо статичну, антимікробну дію.

Таким чином, вірною є відповідь: Вітаміну К₁.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 205-206.

10.При призначенні відварів, дубильні речовини з цієї ЛРС виявляють в'язучу дію, а похідні антрацену – проносну. Обидві групи БАР під час вегетації накопичує:

- A. *Ревеню тангутського корені (*Rhei tangutici radices*);
- B. Касії гостролистої плоди (*Cassiae acutifoliae fructus*);
- C. Крушини ламкої кора (*Frangulae alni cortex*);
- D. Алое деревоподібного листя (*Aloes arborescenthis folia*);
- E. Перстачу прямостоячого кореневища (*Potentillae tormentillae rhizomata*).

Пояснення

Завдяки вмісту похідних антрацену і дубильних речовин, залежно від дози корені ревеню використовуються як проносний (1,0-2,0 г) або як вяжучий і шлунковий (0,1-0,2 г) засоби.

Таким чином, вірною є відповідь: Ревеню тангутського корені (*Rhei tangutici radices*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 534-535.

11.У ЛРС лист'ях наперстянки пурпурової (*Digitalis purpurea folia*) під час вегетації накопичується БАР кардіотонічний глікозид дигітоксин. Якій фармакологічний ефект притаманний для цієї сполуки:

- A. *Сповільнення серцевого ритму;
- B. Діє заспокійливо на міокард;
- C. Посилення скорочень передсердь;
- D. Посилення частоти серцевих скорочень;
- E. Підвищення тиску крові.

Пояснення

Кордигіт, Дигітоксин, Гітоксин – препарати, які містять кардіотонічні глікозиди, використовуються при хронічній серцевій недостатності.

Таким чином, вірною є відповідь: Сповільнення серцевого ритму.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 387-388.

12. Які БАР з класу алкалоїдів обумовлюють спазмолітичну активність ЛРС листя дурману звичайного (*Datura stramonii folia*):

- А. *Гіосціамін, атропін, скополамін;**
- В. Морфін, кодеїн, папаверин;
- С. Хелідонін, хеліритрин, сангвінарин;
- Д. Ефедрин, N-метилефедрин;
- Е. Колхіцин.

Пояснення

Листя дурману містять 0,2-0,45% алкалоїдів, основними з яких є гіосціамін і скополамін, ефірну олію, дубильні речовини і каротиноїди. Використовують як антихолінергічний засіб з високою спазмолітичною активністю.

Таким чином, вірною є відповідь: Гіосціамін, атропін, скополамін.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін. ; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 609-610.

13. Поширена у рослинному світі група поліфенольних БАР, що виявляє виражену противиразкову, протівірусну, спазмолітичну дію, стимулює секрецію жовчі. До цих сполук відносять:

- А. *Флавоноїди;**
- В. Пектини;
- С. Антрахінони;
- Д. Дубильні речовини;

Е. Полісахариди.

Пояснення

Флавоноїди виявляють виражену противиразкову, протівірусну, спазмолітинну, в'язучу, естрогенну, гіпотензивну, бактерицидну, протипухлинну, радіопротекторну дію, стимулюють секрецію жовчі.

Таким чином, вірною є відповідь: Флавоноїди.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 470-481.

14. Полісахарид інулін накопичується в коренях кульбаби, омани, цикорію, бульбах топінамбуру. Поступово зменшує ацидоз, що сприяє перетворенню глюкози на фруктозу, відновленню активності β -клітин і синтезу інсуліну. Проявляє виражену фармакологічну активність:

А.*Протидіабетичну;

В. Обволікальну;

С. Радіопротекторну;

Д. Кардіотонічну;

Е. Послаблюючу.

Пояснення

Інулін поширений у природі резервний полісахарид. Зустрічається в рослинах родин: Айстрових, Лілійних, Дзвоникових, Фіалкових. У підземних органах топінамбура, гіацинта, нарциса, цикорію. Омани вміст інуліну досягає 10-12%. Використовується як замітник крохмалю та цукру в дієтичному харчуванні. Запобігає ускладненням при цукровому діабеті.

Таким чином, вірною є відповідь: Протидіабетичну.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч.

закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 34-35.

15. При перевтомі, слабкості, зниженні концентрації уваги, розумових здібностей, у період реконвалесценції, при недостатності функції статевих залоз у чоловіків, призначена ЛРС, яка містить тетратерпенові сапоніни та виявляє виражену тонізуючу дію:

- A. *Корені женьшеню (*Panacis Ginseng radices*);**
- B. Корені лопуха (*Arctii lappae radices*);
- C. Корені солодки (*Glycyrrhizae glabrae radices*);
- D. Корені алтеї (*Althaeae officinalis radices*);
- E. Трава чистотілу (*Chelidonii majoris herba*).

Пояснення

Корені женьшеню містять комплекс сапонінів: тетрацикліні, пентациклічні, стероїдні. Тонізуючі та адаптогенні препарати, які містять екстракти з коренів женьшеню використовують при перевтомі, слабкості, зниженні концентрації уваги, розумових здібностей, у період реконвалесценції, при недостатності функції статевих залоз у чоловіків.

Таким чином, вірною є відповідь: Корені женьшеню (*Panacis Ginseng radices*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 343-344.

16. Пацієнту рекомендовано лікарський засіб з БАР групи антрацен похідних (емодину), що виявляє виражену проносну дію. Яку ЛРС доцільно запропонувати провізором для лікування:

- A. *Плоди жостеру проносного (*Rhamni catharticae fructus*);**

- B. Квітки бузини чорної (*Sambuci nigrae flores*);
- C. Плоди смородини чорної (*Ribis nigri fructus*);
- D. Плоди чорниці звичайної висушені (*Vaccinii myrtilli sicci*);
- E. Плоди каліни звичайної (*Viburni opuli fructus*).

Пояснення

Плоди жостеру проносного містять 2-5% глікозидів антрахінону: франгула-емодин, хризофанол, глюкофрангуліни, франгуліни. Використовують при закрепах як проносний і так званий «кровоочисний» засіб, що впливає на товсту кишку, розм'якшуючи випорожнення.

Таким чином, вірною є відповідь: Плоди жостеру проносного (*Rhamni catharticae fructus*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 533-534.

17.Пацієнту призначено лікарський засіб відхаркувальної дії «Таблетки від кашлю». Який фітопрепарат, що містить алкалоїди доцільно рекомендувати провізором у даному випадку при його відсутності:

- A. *Сухий екстракт термопсису;
- B. Настойка валеріани;
- C. Відвар чистотілу;
- D. Сухий екстракт нагідок;
- E. Настій ромашки.

Пояснення

Алкалоїди термопсису є компонентом препаратів: сухий екстракт термопсису, таблетки від кашлю, Антитусин, Кодесан ІС, Екстратерм, Термоптусс (з трави), які є відхаркувальними засобами. Цититон (з насіння) збуджує дихальний центр, стимулює дихання; таблетки Табекс полегшують відвикання від куріння.

Таким чином, вірною є відповідь: Сухий екстракт термопсису.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармацевт. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 617-618.

18.Пацієнту призначено ЛРС гемостатичної дії траву гірчаку перцевого (*Polygoni hydropiperis herba*). Для якої групи БАР у його складі притаманна ця фармакологічна активність:

A. *Сума флавоноїдів;

B. Сума вітамінів;

C. Сума алкалоїдів;

D. Сума кумаринів;

E. Сума хромонів.

Пояснення

Трава гірчаку перцевого містить: флавоноїди (рутин, кверцитрин, гіперозид, кемпферол, рамнетин, ізорамнетин); дубильні речовини, вітаміни К і С, ефірну олію, сесквітерпенові альдегіди і лактони. Виявляє виражену гемостатичну дію яку використовують при маткових та гемороїдальних кровотечах.

Таким чином, вірною є відповідь: Сума флавоноїдів.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармацевт. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 494-495.

19.Пацієнту призначено ЛРС трава кропиви собачої (*Leonuri cardiaca herba*) седативної дії. Для якої групи БАР у його складі притаманна ця фармакологічна активність:

А. *Флавоноїди, іридоїди;

В. Гіркоти, кумарини;

С. Ефірні олії, смоли;

D. Алкалоїди, каротиноїди;

E. Слизи, антрацен похідні.

Пояснення

Трава кропиви собачої містить флавоноїди (апигенін, кемпферол, кверцетин, квінквелозид, рутин, генкванін, кверцитрин, ізокверцитрин, гіперозид, космосіїн); іридоїди (аюгол, аюгозид, галіридозид, леонурид, гарпагід); алкалоїди (леонурин, леонуридин, стахідрин, бетоніцин); сапоніни, дубильні речовини, ефірну олію, органічні кислоти, цукри, вітаміни.

Фітозасоби собачої кропиви мають спазмолітичну, седативну, гіпотензивну, слабку діуретичну, утеротонічну дію: внутрішньо застосовуються при порушеннях роботи серця, вегето-судинних розладах, порушеннях менструального циклу, особливо нервового генезу.

Таким чином, вірною є відповідь: Флавоноїди, іридоїди.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 493-494.

20.Пацієнту призначено ЛРС плоди шипшини, яка містить велику кількість аскорбінової кислоти. Яку фармакологічну активність виявляє ця БАР:

А. *Антиоксидантну;

В. Жовчогінну;

С. Обволікаючу;

D. Сечогінну;

E. Відхаркувальну.

Пояснення

Плоди шипшини містять значну кількість кислоти аскорбінової, флавоноїди, пектинові речовини, тритерпени, макро- і мікро- елементи, дубильні речовини, органічні кислоти, ефірну та жирну олію. Плоди шипшини виявляють протицинготну, антисклеротичну і протизапальну дію, активізують ферментні системи і окиснювально-відновні процеси в організмі.

Таким чином, вірною є відповідь: Антиоксидантну.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 211-212.

21.Пацієнту призначено лікарський засіб з ЛРС трави барвінку рожевого (*Catharanthus roseus herba*), що містить алкалоїди і виявляє виражену протипухлинну активність. Який фітопрепарат доцільно запропонувати провізором відвідувачу для лікування:

A.*Вінкристин;

B. Вінельбін;

C. Навірел;

D. Необен;

E. Онкобін.

Пояснення

З трави катарантусу рожевого ізольовані до 20 димерних алкалоїдів з вираженою протипухлинною активністю. У тому числі вінкристин і вінбластин.

Таким чином, вірною є відповідь: Вінкристин.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 641-642.

22.Пацієнту призначено фітопрепарат «Йохімбе форте», якій містить алкалоїд йохімбіну гідрохлорид. За якими показаннями доцільне його призначення для лікування:

- A.*Еректильна дисфункція, клімакс у чоловіків;**
- B. Цистит, камені в нирках;
- C. Хронічний тонзиліт, хронічний отит;
- D. Дискінезія жовчовивідних шляхів, гепатит;
- E. Артеріальна гіпотензія, ішемічна хвороба серця.

Пояснення

Екстракти з кори Йохимбе є компонентами препаратів: Йохімбіну гідрохлорид, Йохімбе форте, Йохімбекс-гармонія. Виявляє виражену активність як афродизіак при функціональній імпотенції, розладах ерекції, особливо судинного, діабетичного або психогенного походження; зниженні лібідо у жінок. Стимулює ерекцію та слиновиділення.

Таким чином, вірною є відповідь: Еректильна дисфункція, клімакс у чоловіків.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 648-649.

23.Пацієнту для лікування неврозів серця призначено фітопрепарат «Кардіофіт». Яка ЛРС, що містить серцеві глікозиди може бути запропонована провізором відвідувачу у разі його відсутності:

- A. *Конвалія звичайна (*Covallaria majalis* L.);**
- B. Горицвіт весняний (*Adonis vernalis* L.);
- C. Строфант Комбе (*Strophanthus Kombe* Oliv.);
- D. Наперстянка пурпурова (*Digitalis purpurea* L.);
- E. Олеандр звичайний (*Nerium oleander*).

Пояснення

До складу трави конвалії звичайної входять карденоліди: конвалотоксин та конвалотоксол, флавоноїди, кумарини, стероїдні сапоніни. Виробляють препарати: Кардіофіт, Коргликон, Хомвіокорин N, конвалійно-валеріанові краплі, краплі Зеленіна, Валокормід.

Таким чином, вірною є відповідь: Конвалія звичайна (*Covallaria majalis* L.).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. - Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 389-390.

24.Пацієнту призначено фітопрепарат «Апілак Гріндекс». Який з продуктів бджолярства, отриманий від бджіл медоносних входить до його складу:

A. *Бджолине маточне молочко;

B. Обніжжя бджолине;

C. Бджолине отрута;

D. Бджолиний мед;

E. Бджолиний віск.

Пояснення

Маточне молочко – спеціальний секрет, який виробляється у бджіл-годувальниць у верхньощелепній залозі, використовується медоносними бджолами для годування маткових личинок на всіх стадіях розвитку бджолиної матки протягом всього її життя. Препарат на основі бджолиного маточного молочка «Апілак Гріндекс» застосовується у дітей грудного та раннього віку при гіпотрофії та анорексії, а у дорослих при гіпотензії, порушенні харчування. Невротичних розладах, порушенні лактації у післяпологовому періоді, себорей шкіри.

Таким чином, вірною є відповідь: Бджолине маточне молочко.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. - Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 688-689.

25.Основними БАР кореневища з коренями родіоли рожевої (*Rodiolae roseae rhizomata et radices*) є фенолоспирти та їх глікозиди. ЛРС та рідкий екстракт з неї призначають як лікарський засіб:

A.*Адаптогенний та тонізуючий ЦНС;

B. Антисептичний та діуретичний;

C. Кардіотонічний;

D. Протизапальний та сечогінний;

E. Послаблюючий та закріплюючий.

Пояснення

Кореневища з коренями родіоли рожевої містять: фенольні глікозиди (салідрозид, розавін, розин), гідролізовані дубільні речовини, флавоноїди, антраглікозиди, органічні кислоти, ефірну олію, цукри, білки, воски, третинні спирти, β -ситостерин, даукостерол, мінеральні сполуки.

Таким чином, вірною є відповідь: Адаптогенний та тонізуючий ЦНС.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 411-412.

Тема 2. Призначення екстемпоральних лікарських засобів з ЛРС у сучасній медицині.

1. Пацієнту призначено настій ЛРС трави споришу звичайного (*Polygoni aviculare herba*). Які показання до застосування можуть бути доцільними для цього лікарського засобу:

A.*Сечокам'яна хвороба;

В. Серцева недостатність;

С. Гіпертонія;

Д. Безсоння;

Е. Ревматизм.

Пояснення

Фітозасоби трави гірчаку пташиного знижують проникність судин і підвищують здатність крові до згортання, запобігають утворенню каменів у нирках, здебільшують діурез, виводять надлишок іонів натрію і хлору, знижують артеріальний тиск, посилюють скорочення матки і мають антисклеротичну дію.

Таким чином, вірною є відповідь: Сечокам'яна хвороба.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 497-498.

2.Фармацевтичне підприємство виробляє пресовані лікарські засоби з ЛРС для отримання настоїв та відварів з неї. До них слід віднести:

A. *Брикет;

В. Екстракт;

С. Настойка;

Д. Ефірна олія;

Е. Чай.

Пояснення

Брикети являють собою ЛРС або збори, спресовані у брикети, і виготовляються як лікарські засоби. Вони мають відповідати вимогам, наведеним для ЛРС або зборів відповідно вимогам ДФУ 1.2.

Таким чином, вірною є відповідь: Брикет.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 15.

3. Фармацевтичне підприємство виробляє подрібнену в порошок ЛРС, настойки, екстракти, ефірні олії, віджаті соки й оброблені соки з рослин, які відносять до:

А. *Лікарських рослинних засобів;

В. Зборів;

С. Лікарських рослинних чаїв;

Д. Гомеопатичних засобів;

Е. Дієтичних добавок.

Пояснення

До лікарських рослинних засобів належать: стовпчена або подрібнена в порошок рослинна сировина, настойки, екстракти, ефірні олії, віджаті соки й оброблені соки рослин.

Таким чином, вірною є відповідь: Лікарських рослинних засобів.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 14.

4. При виробництві на фармацевтичному підприємстві розчинних гранульованих лікарських рослинних чаїв, необхідно відповідно до вимог ДФУ використовувати статтю:

А. *«Гранули»;

В. «Капсули»;

- С. «Лікарські засоби для зрошення»;
- Д. «Екстракти»;
- Е. «Таблетки».

Пояснення

Гранули як лікарська форма застосовується для отримання лікарських рослинних чаїв для зручного та більш швидкого виготовлення. Найбільш перспективні водорозчинні гранульовані чаї.

Таким чином, вірною є відповідь: «Гранули».

Література до тесту:

1. Ковальов В. М., Павлій О. І., Ісакова Т. І. За ред. проф. В. М. Ковальова. Фармакогнозія з основами біохімії рослин: Підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) III-IV рівня акредитації. – Харків: «Прапор», Видавництво НФаУ, 2000. С. 9-10.

5. Пацієнту призначено ЛРС, яка виявляє седативну дію. Яку ЛРС доцільно запропонувати провізором для лікування:

- A. *Листя меліси (*Melissae officinalis folia*);**
- В. Кропиви дводомної листя (*Urticae dioicae folia*);
- С. Кульбаби лікарської корені (*Taraxaci officinalis radices*);
- Д. Кукурудзи звичайної стовпчики з приймочками (*Zeaе maydis style cum stigmatis*);
- Е. Шипшини коричної плоди (*Rosae majalis fructus*).

Пояснення

Листя меліси у складі фітопрепаратів та лікарських засобів мають спазмолитичні, антибактеріальні, противірусні властивості. Використовують для лікування головного болю, шлунково-кишкових розладів, нервозності, ревматизму.

Таким чином, вірною є відповідь: Листя меліси (*Melissae officinalis folia*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч.

закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 276-277.

6.Пацієнту призначено ЛРС, яка містить вітамін К₁ та виявляє гемостатичну дію. Яку ЛРС доцільно запропонувати провізором для лікування:

А.*Деревію звичайного трава (*Achilleae millefolii herba*);

В. Ромашки лікарської квітки (*Matricariae chamomillae flores*);

С. Пижмо звичайного суцвіття (*Tanaceti vulgare flores*);

Д. Багна звичайного пагони (*Ledi palustris cormi*);

Е. Череди трироздільної трава (*Bidentis tripartitae herba*).

Пояснення

Трава деревію звичайного містить у своєму складі: вітамін К₁, фенольні сполуки, флавоноїди, гідроксикоричні кислоти, ефірну олію, дубильні речовини, органічні кислоти. Виявляє виражену гемостатичну, протигемороїдальну, жовчогінну, потогінну, в'язучу, сечогінну і протимікробну активність.

Таким чином, вірною є відповідь: Деревію звичайного трава (*Achilleae millefolii herba*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 298-299.

7.Пацієнту призначено ЛРС, що виявляє одночасно жовчогінну, сечогінну, регенеруючу на клітини паренхіми нирок та дезінфекційну дію на сечовивідні шляхи, але не викликає подразнень. Яку ЛРС доцільно запропонувати провізором для лікування:

А.*Листя берези повислої (*Betulae pendulae folia*);

- B. Трава чистотілу звичайного (*Chelidonii majoris herba*);
- C. Трава болиголову плямистого (*Conii maculati herba*);
- D. Трава барвінку малого (*Vincae minoris herba*);
- E. Квітки нагідок лікарських (*Calendulae officinalis flores*).

Пояснення

ЛРС та фітопрепарати з листя та бруньок берези повислої виявляють сечогінні, жовчогінні, спазмолітичні, протизапальні, противірусні властивості; використовуються в терапії сечових шляхів при пієлонефриті, циститі.

Таким чином, вірною є відповідь: Листя берези бородавчастої (*Betulae pendulae folia*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 300-301.

8.Пацієнту призначено ЛРС у формі чаю потогінною дії лікування застуди. Яку ЛРС доцільно запропонувати провізором у цьому випадку:

- A.*Липи серцелистої квітки (*Tiliae cordatae flores*);
- B. Цмину піскового квітки (*Helichrysi arenarii flores*);
- C. Глоду криваво-червоного плоди (*Crataegi sanguineae fructus*);
- D. Перстачу прямостоячого кореневища (*Potentillae tormentillae rhizomata*);
- E. Ромашки лікарської квітки (*Matricariae chamomillae flores*).

Пояснення

Настій липи серцелистої використовують як потогінний засіб при застудних захворюваннях; має сечогінну, заспокійливу, противиразкову активність.

Таким чином, вірною є відповідь: Липи серцелистої квітки (*Tiliae cordatae flores*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. - Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 68-69.

9.Пацієнту призначено ЛРС для лікування гіпотиреозу. Яку ЛРС доцільно запропонувати провізором у цьому випадку:

A.*Ламінарії слані (*Laminariae Thalli*);

B. Малини плоди (*Rubi idaei fructus*);

C. Журавлини плоди (*Oxycocci quadripetali fructus*);

D. Обліпихи плоди (*Hippophae rhamnoides fructus*);

E.Подорожника великого листя (*Plantago majoris folia*).

Пояснення

Терапевтична активність сланів ламінарії зумовлена високим вмістом у ній йоду. Її використовують для лікування та профілактики захворювань щитоподібної залози та атеросклерозу.

Таким чином, вірною є відповідь: Ламінарії слані (*Laminariae Thalli*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 77-78.

10.Пацієнту призначено ЛРС листя кропиви дводомної (*Urticae dioica folia*). Яку фармакологічну дію слід спостерігати при застосуванні настою з неї:

A. *Гемостатичну при маткових, легеневих кровотечах;

- В. Протипухлинну активність;
- С. Відхаркуючи та пом'якшуючу дію;
- Д. Сечогінну та протизапальну дію;
- Е. Спазмолітичну дію при спазмах периферійних судин.

Пояснення

Настій з листя кропиви має виражену гемостатичну дію, пов'язану з накопиченням вітаміну К₁ у листках, який стимулює вироблення у печінці протромбіну.

Таким чином, вірною є відповідь: Кровоспинну при маткових, легеневих кровотечах.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 214-215.

11.Пацієнту призначено лікарський засіб рослинного походження для комплексної терапії гострих і хронічних захворювань вуха, горла та носа. Якій збір доцільно запропонувати провізором для лікування:

- А. *«Елекасол»;
- В. «Бронхофіт»;
- С. «Нефрофіт»;
- Д. «Садіфіт»;
- Е. «Гепатофіт».

Пояснення

До складу збору «Елекасол» входять: трава череди трироздільної, квітки ромашки лікарської, корінь солодки голої, листя шавлії лікарської, листя евкаліпту прутовідного, квітки календули лікарської. Використовують в комплексній терапії гострих та хронічних захворювань вуха, горла та носа, запальних захворюваннях порожнини рота та ШКТ.

Таким чином, вірною є відповідь: «Елекасол».

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармацевт. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 201, 284, 293, 350, 504.

2. Компендіум OnLine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://compendium.com.ua/info/50231/elekasol/>

12. До аптеки звернувся пацієнт зі скаргами: прискорене і хворобливе сечовипускання; біль при позивах і внизу живота в кінці сечовипускання; помутніння сечі; субфебрильна температура; загальне нездужання. Відвар з якої ЛРС доцільне запропонувати провізором для комплексного лікування гострого циститу:

A.* Мучниці звичайної листя (*Arctostaphylos uvae-ursi folia*);

B. Омели білої пагони (*Visci albi cormi*);

C. Калини звичайної кора (*Viburni opuli cortex*);

D. М'яти перцевої листя (*Menthae piperitae folia*);

E. Деревію звичайного трава (*Achilleae millefolii herba*).

Пояснення

Листя мучниці звичайної використовують запальних захворювань сечовивідних шляхів і сечового міхура як діуретичний, антибактеріальний, дезінфікуючий засіб.

Таким чином, вірною є відповідь: Мучниці звичайної листя (*Arctostaphylos uvae-ursi folia*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармацевт. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін. ; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 408.

13.Пацієнту з гастритом запропоновано лікарський засіб рослинного походження, який містить ЛРС листя подорожнику великого (*Plantago major folia*). При якому типі гастриту доцільно його призначати:

- A.*Гіпоацидному;
- B. Діабетичному;
- C. Гіперацидному;
- D. Виразка шлунка;
- E. Рефлекторному.

Пояснення

Настій ЛРС листя подорожнику великого використовують при лікуванні катарів шлунка з недостатньою кислотністю, гострих шлунково-кишкових захворюваннях (гастрити, ентерити, ентероколіти), гострих і хронічних колітах, хронічних нефритах в виразковій хворобі.

Таким чином, вірною є відповідь: Гіпоацидному.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 61.

14.Пацієнт скаржитися на: відчуття гіркоти і металевий смак у роті, нудоту, метеоризм, порушення дефекації, болі у правому підребер'ї. Симптоми захворювання схожі на симптоми при хронічному холециститі. Яку ЛРС жовчогінної дії доцільно запропонувати провізором для лікування:

- A.*Цмину піскового квітки (*Helichrysi arenarii flores*);
- B. Шипшини травневої плоди (*Rosae majalis fructus*);
- C. Евкалипту кулястого листя (*Eucalypti globuli folia*);
- D. Тополі чорної бруньки (*Populi nigrae gemmae*);
- E. Чистотілу великого трава (*Chelidonii majoris herba*).

Пояснення

Квітки цміну піскового є компонентом препаратів, які проявляють виражену жовчогінну дію: жовчогінний збір, екстракт сухий, Бероз, Фламін, Поліфітол-1, зборів Гепатофіт та Гастрофіт.

Таким чином, вірною є відповідь: Цмину піскового квітки (*Helichrysi arenarii flores*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін. ; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 499.

15.Пацієнту призначено лікарський рослинний засіб сечогінної дії. Яку ЛРС доцільно запропонувати провізором для лікування:

- A.*Ортосифону тичинкового листя (*Orthosiphonis staminei folia*);
- B. Звіробою звичайного трава (*Hyperici perforati herba*);
- C. Оману високого кореневища та корені (*Inulae rhizomata et radices*);
- D. Розторопши плямистої плоди (*Silybi mariani fructus*);
- E. Елеутерококу колючого кореневища з коренями (*Eleutherococci rhizomata et radices*).

Пояснення

Листя ортосифону тичинкового та фітопрепарати Урохолум, Фітоуроліт виявляють жовчогінну, спазмолітичну, бактерицидну, сечогінну та літолітичну дію, сприяють виведенню піску та конкрементів із нирок, сечевого та жовчного міхурів.

Таким чином, вірною є відповідь: Ортосифону тичинкового листя (*Orthosiphonis staminei folia*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті

сторінки, 2015. С. 356.

16.Пацієнту призначено лікарський засіб рослинного походження для профілактики та лікування закрепу. Яку ЛРС доцільно запропонувати провізором для лікування:

- A.* Ламінарії японської слані (*Laminariae thalli*);**
- B. Звіробою звичайного трава (*Hyperici perforati herba*);
- C. Глоду криваво-червоного листя та квітки (*Crataegi folia et flores*);
- D. Хвощу польового трава (*Equseti arvensis herba*);
- E. Анісу звичайного плоди (*Anisi vulgaris fructus*).

Пояснення

Терапевтична активність сланів ламінарії японської пов'язана з високим вмістом йоду. Її використовують для лікування та профілактики захворювань щитоподібної залози та атеросклерозу. Разом із цим ефективна як м'який проносний засіб при хронічній атонічних закрепах, хронічних і гострих ентероколітах та проктитах.

Таким чином, вірною є відповідь: Ламінарії японської слані (*Laminariae thalli*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 77-78.

17.Фітопрепарати до складу яких входять екстракти з кореню женьшеню звичайного (*Panax ginseng radices*) виявляють тонізуючу, адаптогенну активність та покращують розумову і фізичну працездатність. Яка ЛРС може бути її заміником для лікування:

- A. *Елеутерококу колючого кореневища і корені (*Eleutherococci senticosi rhizomata et radices*);**

- B. Ревеню тангутського корені (*Rhei tangutici radices*);
- C. Вовчуга польового корені (*Ononidis arvensis radices*);
- D. Оману високого кореневища та корені (*Inulae helenii rhizomata et radices*);
- E. Валеріани лікарської кореневища з коренями (*Valerianae officinalis rhizomata cum radicibus*).

Пояснення

ЛРС та фітопрепарати з кореневищ і коренів елеутерококу колючого застосовують при стресі, втомі, гіпертонії, ішемічній хворобі серця, безплідді, менопаузі, після перенесеної хвороби або операції у період одужання, для радіаційного захисту, при проведенні хіміотерапії, загальній слабкості, хронічних запальних станах.

Таким чином, вірною є відповідь: Елеутерококу колючого кореневища і корені (*Eleutherococci senticosi rhizomata et radices*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 450-451.

18.Пацієнту запропоновано ЛРС півонії незвичайної (*Paeonia anomala*) в якості седативного засобу. Яку морфологічну частину рослини при цьому необхідно призначити провізором для лікуванню:

- A.*Корені та кореневища, трава;
- B. Квіти та пагони;
- C. Бруньки та пагони;
- D. Корені та бруньки;
- E. Листя та бруньки.

Пояснення

Настойка півонії звичайної застосовується як седативний засіб при неврастенічних станах із підвищеною збудливістю (клімакс, тиреотоксикоз, невроз, залишкові явища енцефалопатії), при безсонні, первинній діабетичній імпотенції, вегето-судинних порушеннях різної етіології.

Таким чином, вірною є відповідь: Корені та кореневища, трава.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 424.

19.Пацієнту призначено фітопрепарат «Сальвін» для полоскання ротової порожнини і горла при запальних процесах: стоматитах, гінгівітах, глоситах, фарингітах. Яку ЛРС доцільно рекомендувати провізором для лікування у разі його відсутності:

- A. *Шавлії лікарської листя (*Salviae officinalis folia*);
- B. Кропиви дводомної листя (*Urticae dioicae folia*);
- C. Календули лікарської квітки (*Calendulae officinalis flores*);
- D. Шипшини корічної плоди (*Rosae cinnamomeae fructus*);
- E. Евкалипту кулястого листя (*Eucalypti globullis folia*).

Пояснення

Шавлія лікарська використовується як антисептичний і в'язучий засіб. Входить до складу препаратів: «Сальвін», шавлії настойка, екстракт шавлії з вітаміном С Др. Тайсс, «Шавлія Др. Тайсс», «Стоматофіт», «Інгаліпт – Здоров'я Форте», «Стоматофіт А», «Бронспрей», «Ангінал спрей з шавлією», «Бронхофіт», «Простатофіт», «Кліматін», «Інволіум», зборів «Ангінофіт», «Стомат-Фіто», «Елекасол», «Гастрофіт», «Бронхофіт», «Інгафітол-І».

Таким чином, вірною є відповідь: Шавлії лікарської листя (*Salviae officinalis folia*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 281-282.

20.Пацієнту призначено ЛРС «Брусниці листя» «*Vaccinium vitis idaeae folium*». Яку фармакологічну дію слід спостерігати при застосуванні відвару з неї:

А.*Протизапальну та сечогінну;

В. Жовчогінну;

С. Вітамінну;

Д. Послаблюючу;

Е. Відхаркувальну.

Пояснення

ЛРС брусниці листя має сечогінну, антисептичну, в'язучу та жовчогінну дію. Відвари приймають при пієлонефриті, циститі, ниркових каменях, гострих і хронічних запаленнях сечовідних шляхів, легких формах цукрового діабету, а також при ревматоїдному артриті та подагрі.

Таким чином, вірною є відповідь: Протизапальну та сечогінну.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін. ; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 409.

21.Пацієнту призначено ЛРС гемостатичної дії траву грициків звичайних (*Bursae pastoris herba*). Настій з якої ЛРС доцільно запропонувати провізором для лікування у разі її відсутності:

А.*Гірчаку почечуйного трава (*Polygoni persicariae herba*);

В. Чистотілу великого трава (*Chelidonii majoris herba*);

- C. Череди три роздільної трава (*Bidentis tripartitae herba*);
- D. Материнки звичайної трава (*Origanum vulgare herba*);
- E. Кропиви собачої трава (*Leonuri quinquelobati herba*).

Пояснення

Гірчаку почечуйного трава має кровоспинну (через підвищення згортання та в'язкості крові), сечогінну, протизапальну, болезаспокійливу, м'яку проносну (через активацію перистальтики кишечника), утеротонічну та гіпотензивну дію.

Таким чином, вірною є відповідь: Гірчаку почечуйного трава (*Polygonum persicariae herba*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 496-497.

22.Пацієнту призначено фітопрепарат «Тринефрон-Здоров'я» для лікування гострих і хронічних інфекції сечового міхура (цистит). Настій з якої ЛРС доцільно рекомендувати провізором для лікування у випадку його відсутності:

A.*Золототисячника звичайного трава (*Centaurea erythraea herba*);

- B. Розторопши плямистої плоди (*Silybi mariani fructus*);
- C. Льону посівного насіння (*Lini usitatissimi semina*);
- D. Калгану прямостоячого корені (*Potentillae erectae radices*);
- E. Брусниці листя (*Vaccinii vitis-idaeae folia*).

Пояснення

Трава золототисячника звичайного використовується при трхронічних диспепсичних шлунково-кишкових розладах: ахілії, печії, закрепах, анорексії, для стимуляції апетиту, при жовтяниці, функціональних

порушеннях у жовчній системі та інших захворюваннях ШКТ. Також застосовується як жарознижувальний засіб.

Таким чином, вірною є відповідь: Золототисячнику звичайного трава (*Centaurii erythraeae herba*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін. ; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 463.

23.Пацієнту призначено фітопрепарат для лікування гнійних ран. Настій з якої ЛРС доцільно запропонувати провізором для лікування:

A.*Підбілу звичайного листя (*Tussilago farfarae folia*);

B. Вільхи сірої супліддя (*Alni incanae fructus*);

C. Полину гіркої трава (*Artemisiae absinthii herba*);

D. Хмелю звичайного супліддя (*Humuli lupuli strobili*);

E. Бобівнику трилистого листя (*Menyanthidis trifoliatae folia*).

Пояснення

Листя підбілу звичайного (мати-й-мачухи) застосовують як обволікальний, відхаркувальний, пом'якшувальний, в'яжучий засіб при запальних процесах.

Таким чином, вірною є відповідь: Підбілу звичайного листя (*Tussilago farfarae folia*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 64-65.

24.Пацієнту призначено збір «Ангінофіт» для лікування запальних захворюваннях порожнини рота і горла (гінгівіти, пародонти, афтозні ураження ротової порожнини, ларингіти та ангіна). Яка ЛРС може бути призначена провізором у разі його відсутності:

A.*Родовику лікарського кореневища та корені (*Sanguisorbae officinalis rhizomata et radices*);

B. Хвощу лісового трава (*Equiseti arvensis herba*);

C. Кривавого кореня собачої трава (*Leonuri quinquelobati herba*);

D. Хвощу польового трава (*Equiseti arvensis herba*);

E. Ромашки лікарської квітки (*Matricariae chamomillae flores*).

Пояснення

Кореневища та корені родовику лікарського мають в'язучу, знеболювальну, протимікробну і кровоспинну дію. Рідкий екстракт і відвар застосовують при кровохарканні, виразках шлунка, геморої і метрорагіях. Зовнішньо відвар використовують при тонзиліті, гінгівіті, стоматиті, вагініті, ерозії шийки матки, вугровій хворобі, запаленнях шкіри.

Таким чином, вірною є відповідь: Родовику лікарського кореневища та корені (*Sanguisorbae officinalis rhizomata et radices*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 569.

25.Пацієнту призначено ЛРС барвінку малого (*Vinca minor*) для лікування гіпертонії, спазмів судин головного мозку. Настій з якої морфологічної частини рослини слід призначити провізором для лікування:

A.*Трави;

B. Насіння;

С. Коренів;

Д. Листя;

Е. Пагонів.

Пояснення

Трава рослини використовується для покращення циркуляції крові, у тому числі активації обміну речовин у головному мозку, та для лікування серцево-судинних захворювань.

Таким чином, вірною є відповідь: Трави.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 640.

26.Пацієнту призначено ЛРС, що містить каротиноїди, як полівітамінний засіб при гіпо- та авітамінозі. Настій з якої ЛРС доцільно запропонувати провізором для лікування:

А.*Горобини звичайної плоди (*Sorbi aucupariae fructus*);

В. Очитку великого листя (*Sedum maximum folia*);

С. Квасолі звичайної стулки (*Phaseoli vulgaris pericarpium*);

Д. Лопуха справжнього корені (*Arctii lappae corticis*);

Е. Кропиви собачої трава (*Leonuri quinquelobati herba*).

Пояснення

Плоди горобини – полівітамінний засіб, який використовують при гіпо- і авітамінозах. Вони також застосовуються як в'язучий, послаблювальний, жовчогінний, сечогінний, кровоспинний, протизапальний і гіпохолестеренемічний засіб.

Таким чином, вірною є відповідь: Горобини звичайної плоди (*Sorbi aucupariae fructus*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 205.

27.Заспокійливу мікстуру Кватера застосовують при захворюваннях серцево-судинної системи, ШКТ, підвищеній збудливості ЦНС, неврозах, безсонні. При її виготовленні у аптеці провізор використовує ЛРС:

A. *Валеріани лікарської кореневища з коренями (*Valerianaе officinalis rhizomata et radices*);

B. Мучниці звичайної листя (*Arctostaphylos uvae-ursi folia*);

C. Лаванди вузьколистої квітки (*Lavandulae angustifoliae flores*);

D. Фіалки триколірної трава (*Violae tricoloris herba*);

E. Шавлії лікарської листя (*Salviae officinalis folia*).

Пояснення

Кореневища з коренями валеріани лікарської у складві фітопрепаратів та екстемпоральних лікарських засобів виявляють виражену седативну, болезаспокійливу, м'яку снодійну, спазмолітичну і гіпотензивну властивості. Призначають при істеричних станах, збудливості, безсонні, іпохондрії, мігрені, судомах, кишкових коліках, ревматичних болях.

Таким чином, вірною є відповідь: Валеріани лікарської кореневища з коренями (*Valerianaе officinalis rhizomata et radices*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 289-290.

Тема 3. Призначення фітопрепаратів у сучасній медицині.

1. Які фітопрепарати рідкої, м'якої або твердої консистенції, отримують з ЛРС або тваринної сировини екстрагуванням етанолом або інш. необхідним розчинником:

- A. *Екстракти;
- B. Лікарські рослинні чаї;
- C. Брикети;
- D. Ефірні олії;
- E. Настояї.

Пояснення

Екстракти – це концентровані препарати рідкої, твердої або густої консистенції, які звичайно отримують із висушеної рослинної або тваринної сировини. Екстракти виготовляють мацерацією, перколяцією або інш. придатним валідованим методом, використовуючи спирт або інш. придатний розчинник.

Таким чином, вірною є відповідь: Екстракти.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 15.

2. Фітопрепарат, який є інгібітором фосфодіестерази, що призводить до інактивації вторинних внутрішньоклітинних посередників цАМФ та цГМФ, а також є блокатором кальцієвих каналів. Виготовляють із ЛРС трави мачку жовтого (*Glaucii flavi herba*) та застосовують як засіб проти кашлю:

- A. *Глауцину гідрохлорид;
- B. Астматол;
- C. Фітодент;
- D. Ліпонорм;

Е. Фітолізин.

Пояснення

Глауцин є основним алкалоїдом у траві мачка жовтого (1,8-2%). Також присутні протопіп, сангвінарин, хелеретрин, ауротензин, хелірубін, хелідонін, норхелідонін, алокриптоцін. Препарати: глауцину гідрохлорид, Глаувент, Бронхолітин, Бронхотон, Бронхоцин – відомі протикашльові засоби.

Таким чином, вірною є відповідь: Глауцину гідрохлорид.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 626-627.

3.Для лікування гострих і хронічних трихомонадних захворювань застосовують фітопрепарат «Лютенурин», до складу якого входять алкалоїди (нуфаридини) із ЛРС:

- А. *Глечиків жовтих кореневищ (*Nupharis lutei rhizomata*);**
- В. Дельфініуму високого трави (*Delphinii elati herba*);
- С. Дурману звичайного листя (*Daturae stramonii folia*);
- Д. Ефедри хвощової трави (*Ephedrae equisetinae herba*);
- Е. Раувольфії зміїної коренів (*Rauwolfiae serpentinae radices*).

Пояснення

Кореневища глечиків жовтих виявляє антимикробну, протистозидну, сперматоцидну, протизапальну дію. Препарат «Лютенурин» застосовують при лікуванні гострих і хронічних трихомонадних захворювань, а також як контрацептивний і протизапальний засіб.

Таким чином, вірною є відповідь: Глечиків жовтих кореневищ (*Nupharis lutei rhizomata*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 649-650.

4.Пацієнту запропоновано лікарський засіб з ЛРС трави конвалії звичайної (*Convallariae majalis herba*). Який фітопрепарат доцільно рекомендувати провізором для лікування:

A. *«Корглікон»;

B. «Целанід»;

C. «Ланікор»;

D. «Дігітоксин»;

E. «Ерізімін».

Пояснення

Трава конвалії звичайної містить конвалотоксин, конвалотоксол, конвалозид, кумарини, стероїдні сапоніни, флавоноїди. Препарати «Корглікон» та «Хомвіокорин N» використовують при лікуванні серцевої недостатності; конвалійно-валеріанові краплі, краплі Зеленіна, «Валокормід», «Кардіофіт» – при неврозах серця та початкових стадіях серцевої недостатності.

Таким чином, вірною є відповідь: «Корглікон».

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 390.

5.Пацієнту призначено лікарський засіб з ЛРС трави споришу звичайного (*Polygoni avicularis herba*) для лікування сечокам'яної хвороби. Який фітопрепарат доцільно рекомендувати провізором для лікування:

- A. *«Фітоліт»;
- B. «Марелін»;
- C. «Фітоуроліт»;
- D. «Детоксифіт»;
- E. «Цистон».

Пояснення

Екстракти з трави споришу звичайного є компонентами препаратів: споришу звичайного екстракт сухий, «Фітоліт», «Фітоліт Форте Н», «Урохолум», «Уронефрон», збір урологічний, «Нефрофіт». Використовують для зниження проникності судин, підвищення здатності згортання крові, запобігання утворення каменів у нирках, збільшення діурезу.

Таким чином, вірною є відповідь: «Фітоліт».

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 497-498.

6.Пацієнту призначено фітопрепарат ноотропної дії. Провізором йому було запропоновано «Мемоплант». Екстракт якої ЛРС входить до його складу:

- A. *Гінкго дволопатевого листя (*Ginkgonis bilobae folia*);
- B. Софори японської пуп'янки (*Sophorae japonicae alabastrae*);
- C. Череди трироздільної трава (*Bidentis tripartitae herba*);
- D. Глоду криваво-червоного плоди (*Crataegi sanguineae fructus*);
- E. Пасифлори інкарнатної трава (*Passiflorae incarnatae herba*).

Пояснення

Екстракти з листя гінкго дволопатевого входять до складу препаратів ноотропної дії: гінкго екстракт сухий, гінкго білоба-Астрофарм, «Гінкгокапс-М», «Білобіл», «Білобіл Форте», «Білобіл Іntenс», «Гінгіум»,

«Гілоба», «Гінкофар», «Гінкофар Форте», «Мемоплант», «Меморія», «Склеро-Гран», «Інтеллан», «Вазавітал», «Танакан».

Таким чином, вірною є відповідь: Гінкго дволопатевого листя (*Ginkgonis bilobae folia*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 500-501.

7. Комбіновані препарати «Кафітол» та «Регулакс» виявляють виражену послаблюючу дію. Екстракти з якої ЛРС використовують в їх складі:

A. *Смоківниці звичайної плоди (*Fructus Ficus caricae*);

B. Дягелю лікарського кореневища з коренями (*Rhizomata et radices Angelicae*);

C. Волошки синьої квітки (*Centaureae cyani flores*);

D. Цмину піщого квітки (*Helichrysi arenarii flores*);

E. Глоду криваво-червоного плоди (*Crataegi sanguineae fructus*).

Пояснення

Смоківниці звичайної плоди виявляють послаблювальну, сечогінну, відхаркувальну, обволікаючу, антисептичну та протизапальну дію. Входить до складу комбінованих фітопрепаратів «Кафітол» та «Регулакс».

Таким чином, вірною є відповідь: Смоківниці звичайної плоди (*Fructus Ficus caricae*).

Література до тесту:

1. Ковальов В. М., Павлій О. І., Ісакова Т. І. За ред. проф. В. М. Ковальова. Фармакогнозія з основами біохімії рослин: Підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) III-IV рівня акредитації. – Харків: «Прапор», Видавництво НФаУ, 2000. С. 202-203.

8. До аптеки звернувся пацієнт з проханням відпустити йому лікарський засіб відхаркувальної дії з ЛРС листя плющу звичайного (*Hederae helicis folia*). Який фітопрепарат доцільно рекомендувати провізором для лікування:

- A. *«Проспан»;**
- B. «Пертусин»;**
- C. «Сироп Доктор Мом»;**
- D. «Грудний збір №2»;**
- E. «Суха мікстура від кашлю».**

Пояснення

Екстракти з листя плющу звичайного є компонентами відхаркувальних засобів: «Пектолван Плющ», «Гербіон сироп плюща», «Геделикс», «Проспан», «Бронхипрет», «Гедерин», а також гомеопатического препарату «Галіум-Хеель» з дезінтоксикаційними та імуностимулювальними властивостями.

Таким чином, вірною є відповідь: «Проспан».

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 354-355.

9.Пацієнту призначено лікарський засіб з ЛРС листя артишоку посівного (*Synagae scolymus folia*) для комплексного лікуванні диспепсії, печії та рефлекс-езофагіту. Який фітопрепарат доцільно рекомендувати провізором для лікування:

- A.*«Ектіс»;**
- B. «Біоарон С»;**
- C. «Пекторал»;**
- D. «Седофлор»;**

Е. «Аерон».

Пояснення

Завдяки накопиченню цинарину ЛРС листя артишоку посівного має антисклеротичну, жовчогінну та сечогінну дію. Екстракти з ЛРС є компонентами препаратів: «Артишок Сандоз», «Артихол», «Гепацинар», «Гепатофітол», «Хофітол», «Холівер», «Цинарікс», «Рафахолін Ц», «Фарковіт В», «Артибель», «ПМ Сірін», «Гербіон жовчогінні краплі». Фітопрепарат «Ектіс» з листя артишоку посівного застосовують у комплексному лікуванні диспепсії, печії та рефлекс-езофагіту.

Таким чином, вірною є відповідь: «Ектіс».

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармацевт. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 414-415.

10. Пацієнту призначено лікарський засіб з коренів іпекакуани звичайної (*Serphaelis ipecacuanhae radices*) для профілактики та лікування грипу та інш. гострих респіраторних вірусних інфекцій. Який фітопрепарат доцільно рекомендувати провізором для лікування:

А.*«Інфлюцид»;

В. «Альтабор»;

С. «Уролесан»;

Д. «Ланікор»;

Е. «Кратал».

Пояснення

Корені іпекакуани звичайної містять до 3% алкалоїдів: еметин, цефалеїн, крипто пін, психотрин. Препарат «Інфлюцид» застосовується для профілактики і лікування грипу та інш. гострих респіраторних вірусних інфекцій; «Оваріум композитум», «Мукоза композитум», «Бронхогран» – у

симптоматичній терапії захворювань ВДШ, які супроводжується кашлем; лікуванні та профілактиці рецидивів гострих і хронічних ларингітів, трахеїтів, бронхітів.

Таким чином, вірною є відповідь: «Інфлюцид».

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. – С. 634-635.

11.Пацієнту призначено фітопрепарат «Сік подорожника» для лікування гастриту, ентероколіту. Яку ЛРС у формі настою доцільно рекомендувати провізором у разі його відсутності:

- A.*Подорожнику великого листя (*Plantaginis majoris folia*);
- B. Подорожнику найвищого листя (*Plantaginis altissima folia*);
- C. Подорожнику ланцетолистого трава (*Plantaginis lanceolatae herba*);
- D. Подорожнику середнього трава (*Plantaginis mediae herba*);
- E. Подорожнику великого трава (*Plantaginis majoris herba*).

Пояснення

Листя подорожника великого є компонентом препаратів: подорожника сік, «Стоптусин фіто», збори лікувально-профілактичні №1, 2, 4, грудний збір, грудний збір №2, бронхолітичний збір, протиалергійний збір, «Плантаглюцид», «Вібуркол».

Таким чином, вірною є відповідь: Подорожнику великого листя (*Plantaginis majoris folia*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С.60-61.

12.Пацієнту призначено лікарський засіб відхаркувальної дії для лікування захворювань верхніх дихальних шляхів. Яку ЛРС доцільно рекомендувати провізором у цьому випадку:

- A. *Солодки голої корені (*Glycyrrhizae glabrae radices*);
- B. Діоскореї ніпонської кореневища з коренями (*Dioscoreae nipponicae rhizomata et radices*);
- C. Мильнянки лікарської кореневища (*Saponariae officinalis rhizomata*);
- D. Синюхи блакитної кореневища з коренями (*Polemonii coerulei rhizomata cum radicibus*);
- E. Заманихи високої кореневища з коренями (*Opiponacis elati rhizomata cum radicibus*).

Пояснення

Корені солодки голої виявляють виражену відхаркувальну, спазмолітичну та протизапальну дію. Використовуються у складі комплексної терапії інфекційно-запальних захворювань ВДШ.

Таким чином, вірною є відповідь: Солодки голої корені (*Glycyrrhizae glabrae radices*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 350-351.

13.Пацієнту призначено фітопрепарат «Бронхостоп сироп», якій містить сухі екстракти трави чебрецю звичайного (*Thymus vulgaris herba*) та коренів алтеї лікарської (*Althaea officinalis radix*). Яка фармакологічна дія йому притаманна:

- A.* Секретолітичну, бронхолітичну, протизапальну, антимікробну;
- B. Антимікробну, протівірусну, імуномодулюючу, репаративну;
- C. Протигрибкову, протизапальну, протинабрякову, детоксиційну;

- D. Спазмолітичну, секретолітичну, бронхолітичну, кардіотонічну;
- E. Секретолітичну, бронхолітичну, антиаритмічну, антимікробну.

Пояснення

Екстракт трави чебрецю звичайного має відхаркувальні, бактерицидні, глістогінні та спазмолітичні властивості. Входить до складу препарату «Бронхостоп сироп». Екстракт коренів алтеї лікарської виявляє виражену відхаркувальну, обволікаючу та протизапальну дію. застосовують при гострих і хронічних запальних захворюваннях органів дихання, ШКТ.

Таким чином, вірною є відповідь: Секретолітичну, бронхолітичну, протизапальну, антимікробну.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармацевт. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 59, 308.

14.Пацієнту призначено лікарський засіб гепатопротекторної дії з сухим екстрактом плодів розторопші плямистої (*Silybum marianum fructus*). Який фітопрепарат доцільно рекомендувати провізором для лікування:

- A.* «Силімарол»;
- B. «Есенціалє»;
- C. «Пепонен»;
- D. «Антралів»;
- E. «ЛІВ-52».

Пояснення

Насіння розторопші плямистої містить 1,5-3% флаволігнанів із загальною назвою «силімарин». Ця суміш складається з силібіну, силікрістину, силідіаніну, силібініну, силімарину, ізосилібіну, сілімоніну, силіандрину. Є також до 32% жирної олії, біогенні аміни, смоли. Із насіння отримують гепатопротекторні препарати: «Силібор», «Легалон», «Карсил»,

«Гепабене», «Флора», «Сиімарол», «Хеліскан», «ПМ Сірін», «Іберогаст», «Гепатофіт».

Таким чином, вірною є відповідь: «Силімарол».

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 456-457.

15.Пацієнту призначено лікарський засіб проносної дії на основі екстракту з ЛРС листя та плодів касії гостролистої (*Cassia acutifolia folia et fructus*). Який фітопрепарат доцільно рекомендувати провізором для лікування:

A.* «Регулакс, «Сенаде»;

B. «Форлакс»;

C. «Гербогастрин»;

D. «Плантаглюцид»;

E. «Мемоплант».

Пояснення

Листя касії відомий проносний засіб, що належить до групи стимуляторів та подразнювальних проносних засобів. Екстракти з неї входять до складу препаратів: «Регулакс (фруктові кубики)», «Сенадин», «Сенадексин», «Сенадекс», «Сенаде», «Ксена», «Еукарбон», «Лів52 (таблетки)», «Редуктан (збір)».

Таким чином, вірною є відповідь: «Регулакс, «Сенаде».

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 542-543.

16.Пацієнту призначено лікарський засіб гіпотензивної дії з коренів раувольфії зміїної (*Rauwolfia serpentina radix*). Який фітопрепарат доцільно рекомендувати провізором для лікування:

- A. *«Резерпін»;
- B. «Дігосин»;
- C. «Целанід»;
- D. «Кратал»;
- E. «Кардіолін».

Пояснення

Корені раувольфії зміїної містять 1-2% суми алкалоїдів, а саме резерпін, резерпенін, ресцинамін, десерпідин, серпентинін, серпентин, раубазин (аймаліцин), раупин (сарпагін), аймалін. Препарати «Хомвіотензин», «Альдефан-езидрекс», «Норматенс», «Раунатин», «Резерпін» – застосовують при артеріальній гіпертензії; «Пульснорма», «Аймалін» – як антиаритмічні засоби.

Таким чином, вірною є відповідь: «Резерпін».

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 637-638.

17.Пацієнту призначено фітопрепарат «Гінекохель» з вираженою кровоспинною дією. Яку ЛРС доцільно рекомендувати провізором для лікування у разі його відсутності:

- A.* Калини кора (*Viburni Opuli cortex*);
- B. Ромашки лікарська квітки (*Matricariae chamomillae flores*);
- C. Багна звичайного пагони (*Ledi palustris cormi*);
- D. Солодки голої корені (*Glycyrrhizae glabrae radices*);
- E. Секуринеги кущистої пагони (*Securinegae suffruticosae cormi*).

Пояснення

Галенові препарати кори калини виявляють кровоспинну і слабку сечогінну дію, мають в'язучі та заспокійливі властивості, посилюють тонус м'язів матки, збільшують тривалість дії снодійних засобів. Екстракти входять до складу препаратів: «Гінекохеель», «Седатив ПЦ».

Таким чином, вірною є відповідь: Калини кора (*Viburni Opuli cortex*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 207-208.

18.Пацієнту призначено заспокійливий засіб, якій містить у своєму складі екстракт з ЛРС трави звіробою звичайного (*Hypericum perforatum folium*). Які фітопрепарати доцільно рекомендувати провізором для лікування:

- A.* «Деприм, нейроплант, седавіт»;
- B. «Седасен, персен, дорміплант»;
- C. «Валокормід, алора, персен»;
- D. «Нотта, ново-пасит, седаристон»;
- E. «Релаксин, меновален, кардіопасит».

Пояснення

Траву звіробою звичайного застосовують при невротичних депресіях, а також як протидіарейний та сечогінний засіб. Екстракти з трави входять до складу препаратів: «Ново-пасит», «Геларіум гіперікум», «Деприм форте», «Фітоцистол», «Фітоліт», «Квайт», «Лайф 900», «Депривіт», «Імуно-тон», «Седаристон», «Седавіт», «Просталад», «Поліфітол-1», «Бероз», «Нейроплант», «Гастритол Др. Кляйн», «Меморія», «Урохолум», «Гінекофіт»; зборів: «Детоксифіт», «Гастрофіт», «Арфазетин», сечогінного,

заспокійливого, лікувально-профілактичних №2 та №3, «Полігемостат», шлункового.

Таким чином, вірною є відповідь: «Деприм, нейроплант, седавіт».

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 545-546.

19.Пацієнт зі скаргами на осиплість голосу, біль у горлі і нездужання звернувся з проханням відпустити йому лікарський засіб для усунення цих симптомів. Який фітопрепарат доцільно рекомендувати провізором для лікування:

A. *«Календули настойка»;

B. «Пустирника настойка»;

C. «Мукалтин»;

D. «Глоду настойка»;

E. «Синупрет».

Пояснення

Препарати з квіток календули виявляють протизапальну і репаративну дію. Настій, настоянки та мазь календули застосовують як ранозагоювальний засіб при запаленні шкіри та слизових оболонок, зовнішньо при лікуванні довго загоювальних ран, порізів, забитих місць, фурункулів, опіків, виразок. Внутрішньо як протизапальний і спазмолитичний засіб.

Таким чином, вірною є відповідь: «Календули настойка».

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 201-202.

20.Пацієнту призначено лікарський засіб з ЛРС листя м'яти перцевої (*Menthae piperitae folia*) для лікування порушення обміну речовин при захворюванні шлунково-кишкового тракту. Який фітопрепарат доцільно рекомендувати провізором для лікування:

- A. *«Гербогастрин»;
- B. «Гастритол, Др. Кляйн» ;
- C. «Персен»;
- D. «Стоматофіт»;
- E. «Плантекс».

Пояснення

Листя м'яти перцевої використовуються як спазмолітичний, жовчогінний, заспокійливий засіб, захворюваннях ШКТ. Призначають при гострих і хронічних гастритах, ентеритах, метеоризмі, холециститі. Входить до складу препаратів спазмолітичної дії: «Гербогастрин», «Корвалдин», «Корвалол», «Валідол», «Валокормід», краплі Зеленіна, «Тривалумен», «Меновален», «Персен», «Седасен», «Седавіт», «Релаксил», «Іберогаст», «Кардіолін», «Кардіофіт», збір Алвісан-нео. Гербогастрин містить: рідкі спиртові екстракти ромашки лікарської, солодки голої, м'яти перцевої, шавлії лікарської, звіробою звичайного, лепехи звичайної. Віявляє антимікробну дію, стимулює секрецію шлункового соку.

Таким чином, вірною є відповідь: «Гербогастрин».

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 278-279.

21.Пацієнту призначено фітопрепарат з плодів шипшини коричневої (*Rosae cinnamomeae fructus*) для лікування холециститів та холангітів. Для лікування провізором доцільно рекомендувати:

- A. *«Холосас»;
- B. «Каротолін»;
- C. «Кліофіт»;
- D. «Софтовак»;
- E. Збір «Арфазетин».

Пояснення

Плоди шипшини містять значну кількість кислоти аскорбінової, яка виявляє виражену антиоксидантну активність. Сироп із водного згущеного екстракту плодів шипшини (Холосас) призначають при холециститі та гепатиті.

Таким чином, вірною є відповідь: «Холосас».

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 211-212.

22.Пацієнту призначено лікарський засіб для лікування запальних захворювань шкіри, отриманий з екстракту ЛРС перстачу прямостоячого кореневища (*Potentillae erectae rhizomata*). Який фітопрепарат доцільно рекомендувати провізором для лікування:

- A *«Мазь Вундехіл»;
- B. «Сальвін»;
- C. «Канефрон»;
- D. «Хлорофіліпт»;
- E. «Стоматофіт».

Пояснення

Кореневища перстачу прямостоячого накопичують 15-20% дубильних речовин (в основному конденсовані, пірокатехінової природи). Екстракт ЛРС є компонентом препаратів: «Вундехіл», «Поліфітол – 1», «Гемороль», «Лінкос», «Перстачу настойка».

Таким чином, вірною є відповідь: «Мазь Вундехіл».

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармацевт. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 574-575.

23.Пацієнту призначено гепатопротекторний засіб з екстрактом ЛРС листя артишоку посівного (*Synagae scolymus folia*). Який препарати доцільно рекомендувати провізором для лікування:

A. *«Артіхол, «Гепатофітол»;

B. «Силібор»;

C. «Карсіл»;

D. «Гепабене»;

E. «Гепатофіт».

Пояснення

Листя артишоку посівного містять: цинарин, інш. фенолкарбонові кислоти, дубильні речовини, флавоноїди. Завдяки цинарину ЛРС має антисклеротичну, жовчогінну, сечогінну дію. Екстракти є компонентами препаратів: «Артіхол», «Артишок Сандоз», «Гепатофітол», «Гепацинар», «Хофітол», «Холівер», «Цинарікс», «Рафаксолін Ц», «Фарковіт В», «Артібель», «ПМ Сірін», «Гербіон жовчогінні краплі», «Ектіс».

Таким чином, вірною є відповідь: «Артіхол», «Гепатофітол».

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармацевт. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 414-415.

24.Пацієнту призначено фітопрепарат «Алтемікс», який виявляє відхаркувальну дію. Яку ЛРС доцільно рекомендувати провізором для лікування у разі його відсутності:

- A. *Алтеї лікарської корені (*Althaeae officinalis herba*);
- B. Цикорію дикого корені (*Cichorii intybi radices*);
- C. Підбілу звичайного листя (*Tussilago farfarae folia*);
- D. Льону звичайного насіння (*Lini usitatissimi semina*);
- E. Подорожнику великого листя (*Plantaginis majoris folia*).

Пояснення

Препарати алтеї проявляють відхаркувальну, обволікаючу та протизапальну дію. Їх застосовують при гострих і хронічних захворюваннях органів дихання, ШКТ: «Алтемікс», «Алтемікс бронхо», «Алтейка Галичфарм», «Алтейка-Тернофарм», «Алтейка», «Алтеї кореня сироп», «Бронхофіт», «Бронхостоп сироп», «Бронхостоп розчин», «Мукалтин», «Імупрет», «Суша мікстура від кашлю для дітей», «Грудній збір №1», «Гастрофіт», «Пульморан».

Таким чином, вірною є відповідь: Алтеї лікарської корені (*Althaeae officinalis herba*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. – С. 58-59.

25.Пацієнту призначено фітопрепарат «Хлорофіліпт» для лікування захворювань верхніх дихальних шляхів. Яку ЛРС доцільно рекомендувати провізором для лікування у разі його відсутності:

- A. *Евкалипту кулястого листя (*Eucalypti globuli folia*);
- B. Шипшини коричнеї плоди (*Rosae majalis fructus*);
- C. Підбілу звичайного листя (*Tussilago farfarae folia*);
- D. Алтеї лікарської корені (*Althaeae officinalis herba*);

Е. Ромашки лікарської квітки (*Matricariae chamomillae flores*).

Пояснення

Препарати з листя евкаліпту кулястого використовують як відхаркувальний засіб для лікування запалень дихальних шляхів, бронхіальної астми, циститу, діабету, гастриту, нирок, малярії, ран, виразок, уретритів та вагінітів. «Хлорофіліпт» використовують для лікування захворювань ВДШ з вираженої антистафілоковою дією.

Таким чином, вірною є відповідь: Евкаліпту кулястого листя (*Eucalypti globuli folia*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 284-285.

26.Пацієнту призначено фітопрепарат снодійної та седативної дії «Санасон». З екстрактів яких видів ЛРС його отримують:

- A. *Кореневища з коренями валеріани лікарської, супліддя хмелю звичайного (*Valerianae officinalis rhizomatae cum radicibus; Humuli lupuli strobili*);**
- B. Трава звіробою звичайного, листя м'яти перцевої (*Hyperici perforati herba; Menthae piperitae folia*);
- C. Кореневище з коренями валеріани лікарської, корінь кульбаби лікарської (*Valerianae officinalis rhizomatae cum radicibus; Taraxaci officinalis radices*);
- D. Листя меліси лікарської, плоди ялівцю звичайного (*Melissae officinalis folia; Juniperi communi fructus*);
- E. Супліддя хмелю звичайного, листя меліси лікарської (*Humuli lupuli strobili; Melissae officinalis folia*).

Пояснення

Екстракти з ЛРС кореневищ з коренями валеріани лікарської, супліддя

хмелю звичайного входять до складу фітопрепарату «Санасон», який виявляє виражену снодійну та седативну дію.

Таким чином, вірною є відповідь: Кореневища з коренями валеріани лікарської, супліддя хмелю звичайного (*Valerianae officinalis rhizomatae cum radicibus*; *Humuli lupuli strobili*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 257-258, 288-289.

27.Пацієнту призначено фітопрепарат з антисептичною, ранозагоюючою, гемостатичною дією. Настойку з якої ЛРС доцільно рекомендувати провізором для лікування:

- A.*Софори японської пуп'янки (*Sophorae japonicae fructus*);
- B. Фіалки триколірної трава (*Violae tricoloris herba*);
- C. Чорниці звичайної плоди свіжі (*Vaccinii Myrtilli fructus recens*);
- D. Звіробою звичайного трава (*Hyperici perforati herba*);
- E. Хвощу польового трава (*Equseti arvensis herba*).

Пояснення

Препарат «Софори японської настойка» виявляє виражену гемостатичну та антисептичну дію. Сприяє загоєнню ран та виразок.

Таким чином, вірною є відповідь: Софори японської пуп'янки (*Sophorae japonicae fructus*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 484-485.

28.Пацієнту для лікування тромбофлебиту було призначено фітопрепарат «Вобензим». Фермент з якої ЛРС виявляє у його складі антикоагулянтну та протизапальну дію:

- A.* Папайї плоди і листя (*Caricae papayae fructus et folia*);**
- B. Артишоку посівного листя (*Cynarae scolymi folia*);
- C. Руткі лікарської трава (*Fumariae officinalis herba*);
- D. Мальви лісової трава (*Malvae sylvestris herba*);
- E. Деревію звичайного трава (*Achilleae millefolii herba*).

Пояснення

У ЛРС плодів і листя папайї ідентифіковані 7 білків і комплекс протеолітичних ферментів: папаїн, хімопапаїн, протеаза IV, карикаїн, протеїназа W, пептидаза II, гліцил-ендопептидаза. Входять до складу препаратів: «Вобензим», «Дигестин», «Юніензим з МПС», «Вобе-мугос Е», «Вітрум Б'юті», «Вітрум Б'юті Еліт».

Таким чином, вірною є відповідь: Папайї плоди і листя (*Caricae papayae fructus et folia*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 136-137.

29.Пацієнтці призначено лікарський засіб рослинного походження з кореневищ циміцифугі китицеподібної (*Cimicifugae racemosae rhizomatae et radices*), що виявляє естрогенну та протизапальну активність. Який фітопрепарат провізору доцільно рекомендувати для лікування:

- A.* «Клімадинон»;**
- B. «Мукалтін»;
- C. «Гербіон»;
- D. «Мукофальк»;
- E. «Альтабор».

Пояснення

Кореневища циміцифугі китицеподібної містять у своєму складі: три терпенові сапоніни, хінолізидинові алкалоїди, флавоноїди, органічні кислоти. Фітопрепарати з ЛРС виявляють протизапальну та естрогенну дію: «Клімадинон», «Клімактоплан», «Ременс», «Клімаксан гомеопатичний», «Клімакто-гран», «Мулімен».

Таким чином, вірною є відповідь: «Клімадинон».

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 346-347.

30.Пацієнту призначено лікарський засіб з коренів женьшеню звичайного (*Panax ginseng radices*) тонізуючої та адаптогенної дії. Фітопрепарат з якої ЛРС доцільно рекомендувати провізором для лікування у разі його відсутності:

- A.*Лимоннику китайського плоди (*Schizandrae chinensis fructus*);
- B. Розторопши плямистої плоди (*Silybi mariani fructus*);
- C. Кропиви дводомної листя (*Urticae dioicae folia*);
- D. Хвощу польового трава (*Equiseti arvensis herba*);
- E. М'яти перцевої листя (*Menthae piperitae folia*).

Пояснення

Настойка плодів лимонника китайського виявляє адаптогенну дію, допомагає підвищити стійкість організму до різних навантажень, одночасно покращує регулювання фізіологічних процесів, показаний при хронічній втомі та депресії.

Таким чином, вірною є відповідь: Лимоннику китайського плоди (*Schizandrae chinensis fructus*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 452-453.

31.Пацієнту призначено фітопрепарат для лікування ран та опіків до складу якого входить масло ЛРС плодів та листя обліпихи крушиноподібної (*Hippophae rhamnoides*). Який фітопрепарат доцільно рекомендувати провізором для лікування:

A.*Олазоль;

B. Холосас;

C. Ліквірітон;

D. Сапарал;

E. Пертусин.

Пояснення

Обліпихова олія має протизапальні, бактерицидні, знеболювальні, епітелізуючі властивості. Є компонентом препаратів: обліпихова олія, обліпихові супозиторії, «Олазоль».

Таким чином, вірною є відповідь: Олазоль.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 415-418.

32.Пацієнту призначено лікарський засіб з лляною олією з антисклеротичною, протиопіковою дією. Який фітопрепарат доцільно рекомендувати провізором для лікування:

A.* «Лінетол»;

B. «Уролесан»;

- C. «Ловастатин»;
- D. «Кверцетин»;
- E. «Мевакор».

Пояснення

Препарат «Лінетол» виробляється з лляної олії та містить суміш ненасичених жирних кислот (олеїнової 15%, лінолевої 57% та ліноленової 15%). Кількісний вміст ненасичених кислот складає 9-11%. Виявляє виражену антисклеротичну та ранозагоювальну дію.

Таким чином, вірною є відповідь: «Лінетол».

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 112-113.

33.Пацієнту призначено лікарський засіб противіразкової дії з кореневищ айру болотяного (*Calami rhizomata*). Який фітопрепарат доцільно рекомендувати провізором для лікування:

- A.* «Вікалін»;
- B. «Гавіскон»;
- C. «Гастраль»;
- D. «Альгімакс»;
- E. «Нош-па».

Пояснення

Кореневища айру болотяного містять ефірну олію (до 5%), хімічний склад якої залежить від хемотипу рослини. Кореневища айру болотяного мають вітрогінний, спазмолітичний і потогінний ефект. Їх застосовують як ароматичну гіркоту при порушенні апетиту, для покращення травлення.

Таким чином, вірною є відповідь: «Вікалін».

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 290-291.

Тема 4. Призначення спеціальних харчових продуктів у сучасній медицині.

1. Пацієнту призначено рослинну харчову дієтичну добавку «Mangosteen» для нормалізації ваги тіла. Екстракт з якої ЛРС входить до її складу:

A.*Гарцинії мангостан плоди (*Garcinia mangostanae fructus*);

B. Буряку звичайного коренеплоди (*Beta vulgaris beetroot*);

C. В'язу червоного кора (*Ulm rubrae cortex*);

D. М'яти перцевої листя (*Menthae piperitae folia*);

E. Ромашки лікарської квітки (*Matricariae chamomillae flores*).

Пояснення

Плоди гарцинії мангостан містять у складі до 30% лимонної кислоти, яка складається здебільшого з гідроксилимонної. Екстракт з ЛРС використовують для знищення жирових клітин. Запобігає утворенню калорій у жирових відкладеннях, активізує руйнування депо у процесі життєдіяльності. Прискорює обмін речовин та видалення продуктів обміну з організму. Призначають пацієнтам з підвищеною вагою тіла.

Таким чином, вірною є відповідь: Гарцинії мангостан плоди (*Garcinia mangostanae fructus*).

Література до тесту:

1. Компендіум OnLine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://compendium.com.ua/>

2.Пацієнту призначено ЛРС насіння подорожнику блошиного (*Plantaginis psylli semina*) як легкий послаблюючий та обволікальний засіб. Яку ЛРС доцільно запропонувати провізором для лікування у випадку її відсутності:

- A.*Льону звичайного насіння (*Lini usitatissimi semina*);**
- B. Персикова олія (*Oleum Persicjrum*);
- C. Арахісова олія (*Oleum Arachidis*);
- D. Ріцинова олія (*Oleum Ricini*);
- E. Сонячникова олія (*Oleum Helianthi*).

Пояснення

Насіння льону використовується як харчова добавка для профілактики в якості послаблюючого засобу, лікування захворювань легенів, ШКТ, нервової, серцево-судинної та сечостатевої систем, сприяє зниженню рівня холестерину у крові.

Таким чином, вірною є відповідь: Льону звичайного насіння (*Lini usitatissimi semina*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін. ; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С.112-113.

3.Пацієнту призначено харчова дієтична добавка «Сойфем». Джерелом для отримання цього лікарського засобу є:

- A. *Сої щетинистої насіння (*Glycine sojae fructus*);**
- B. Горобини звичайної плоди (*Sorbi aucupariae fructus*);
- C. Льону звичайного насіння (*Lini usitatissimi semina*);
- D. Алтеї лікарської корені (*Althaeae officinalis radices*);
- E. Чорнушки посівної насіння (*Nigellae sativae semina*).

Пояснення

Олія з насіння сої щетинистої нормалізує обмін білків, регулює холестериновий обмін, сприяє утворенню гормонів, має репаративну активність. Входить до складу дієтична добавка «Сойфем».

Таким чином, вірною є відповідь: Сої щетинистої насіння (*Glycine sojae fructus*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 111-112.

4. Яка сучасна наукову дисципліну досліджує фармакологічну активність їжі, створення та призначення харчових дієтичних добавок з неї:

А. *Мікронутрієнтологія;

В. Фармакологія;

С. Фармацевтична хімія;

Д. Технологія ліків;

Е. Ресурсознавство.

Пояснення

Нутриціологія це напрям науки про харчування людини і тварин. Мікронутрієнти або т. з. мінорні фізіологічно активні речовини, необхідні організму в малих кількостях; вони беруть участь у засвоєнні енергії, регуляції функцій і здійсненні процесів росту і розвитку організму.

Таким чином, вірною є відповідь: Мікронутрієнтологія.

Література до тесту:

1. Фармацевтична енциклопедія / Голова ред. ради та автор передмови В. П. Черних.– 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: «МОРІОН», 2010. – с. 1008.

5. Пацієнту призначено харчова дієтична добавка для корекції хімічного складу їжі та покращення вмісту мікро- і макро-нутрієнтів у добовому

раціоні людини. БАД з якої категорії доцільно рекомендувати провізором для лікування:

- A. *Нутрицевтики;**
- B. Парафармацевтики;
- C. Антибіотики;
- D. Пробіотики;
- E. Гомеопатичні засоби.

Пояснення

Нутрицевтики – це ідентичні природним речовинам хімічні речовини тваринного, рослинного, синтетичного або біотехнологічного походження одержані у промислових масштабах та призначені для вживання одночасно з їжею або введення у склад харчових продуктів, а також звичайні компоненти їжи (жирні олії з великим вмістом полі ненасичених жирних кислот, інулін, харчові волокна, фіто естрогени тощо).

Таким чином, вірною є відповідь: Нутрицевтики.

Література до тесту:

1. Фармацевтична енциклопедія / Голова ред. ради та автор передмови В. П. Черних.– 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: «МОРІОН», 2010. – с. 1008.

6.Пацієнту призначено харчова дієтична добавка для підвищення адаптаційних можливостей організму людини в екстремальних умовах.

БАД з якої категорії доцільно рекомендувати провізором для лікування:

- A. *Парафармацевтики;**
- B. Нутрицевтики;
- C. Антибіотики;
- D. Пробіотики;
- E. Гомеопатичні засоби.

Пояснення

Парафармацевтики – добавки до їжі, які застосовують з метою регуляції функціональної активності клітин, окремих органів і систем у

фізіологічних мережах, у т.ч. нервової системи та мікробіоценозу ШКТ; для одержання ефектів імуномодуляції та адаптації до змінених або екстремальних умов життя, покращання стану онкологічних хворих.

Таким чином, вірною є відповідь: Парафармацевтики.

Література до тесту:

1. Фармацевтична енциклопедія / Голова ред. ради та автор передмови В. П. Черних.– 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: «МОРІОН», 2010. – с. 1008.

7.Пацієнту призначено харчова дієтична добавка для корегування можливих порушень діяльності нормальної мікрофлори кишечника.

БАД з якої категорії доцільно рекомендувати провізором для лікування:

A.*Еубіотики;

B. Вітаміни;

C. Парафармацевтики;

D. Гомеопатичні засоби;

E. Нутріцевтики.

Пояснення

Еубіотики – живі або висушені бактеріальні культури кишкових симбіонтів, таких як біфідо- та лактобактерії, пивні та пекарські дріжджі, а також їх комбінації з рослинними компонентами.

Таким чином, вірною є відповідь: Еубіотики.

Література до тесту:

1. Фармацевтична енциклопедія / Голова ред. ради та автор передмови В. П. Черних.– 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: «МОРІОН», 2010. – с. 1008.

8.Пацієнту призначено харчова дієтична добавка з мікроорганізмами роду *Bifidobacterium* для нормалізації моторної функції кишечника, покращення порушеного балансу, припинення дисбактеріозів і дисбіозів.

З якої категорії БАД доцільно рекомендувати провізором для лікування:

A.*Пробіотики;

B. Антибіотики;

- С. Нутріцевтики;
- Д. Гомеопатичні засоби;
- Е. Дитяче харчування.

Пояснення

Пробіотики – це засоби, що відновлюють мікробіоценози. За визначенням ВООЗ це живі мікроорганізми, застосовані в адекватних кількостях для оздоровлення людини. Пробіотики вживають з метою підтримки і регулювання фізіологічної рівноваги нормальної мікрофлори кишечнику і усунення її дефіциту.

Таким чином, вірною є відповідь: Пробіотики.

Література до тесту:

1. Фармацевтична енциклопедія / Голова ред. ради та автор передмови В. П. Черних.– 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: «МОРІОН», 2010. – с. 1008.

9.Пацієнту призначено харчова дієтична добавка з категорії спеціальних харчових продуктів, дитяче харчування. Провізор обрав БАД з групи базових сумішей заміників молока:

- А. *Суміші спеціальні сухі 6-12 місяців;
- В. Гіпоалергенні суміші сухі;
- С. Суміші для недоношених сухі;
- Д. Суміші для покращення травлення сухі;
- Е. Суміші спеціальні сухі.

Пояснення

Для дітей встановлені норми харчування за 11 віковими групами. Використовують спеціальні харчові продукти з групи базових сумішей заміників молока, т. з. суміші спеціальні сухі для дітей 6-12 місяців.

Таким чином, вірною є відповідь: Суміші спеціальні сухі 6-12 місяців.

Література до тесту:

1. Фармацевтична енциклопедія / Голова ред. ради та автор передмови В. П. Черних.– 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: «МОРІОН», 2010. – с. 1524.

10.Пацієнту призначено суха спеціальна харчова дієтична добавка без лактози. Провізор обрав суміш суху харчову без лактози для годування немовлят і дітей з непереносимістю лактози та після перенесеної діареї з групи:

- A.*Суміші спеціальні сухі;**
- B. Суміші сухі 18+ місяців;
- C. Суміші для недоношених сухі;
- D. Суміші для покращення травлення сухі;
- E. Суміші сухі 0-6 місяців.

Пояснення

Для годування немовлят і дітей з непереносимістю лактози та після перенесеної діареї, використовують суміш суху харчову без лактози, яку відносять до сумішей спеціальних сухих.

Таким чином, вірною є відповідь: Суміші спеціальні сухі.

Література до тесту:

1. Фармацевтична енциклопедія / Голова ред. ради та автор передмови В. П. Черних.– 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: «МОРІОН», 2010. – с. 1524.

11.Пацієнту призначено спеціальну харчову дієтичну добавку зі зменшеним вмістом жирів. Провізор обрав категорію спеціальних харчових продуктів, до якої відносять продукти зі зменшеним вмістом жирів, покращеним їх складом та зі зниженою енергетичною цінністю:

- A. *Дієтичні продукти;**
- B. Гомеопатичні засоби;
- C. Спеціальні продукти харчування для спортсменів;
- D. Дитячі продукти харчування;
- E. Профілактичні продукти.

Пояснення

Оптимальним для харчування здорової людини є співвідношення білків, жирів і вуглеводів у раціоні, що становить приблизно 1:1:4. У

спеціальних харчових продуктах вміст окремих компонентів може бути змінений. У разі необхідності зменшення вмісту жирів обирають категорію дієтичних продуктів.

Таким чином, вірною є відповідь: Дієтичні продукти.

Література до тесту:

1. Фармацевтична енциклопедія / Голова ред. ради та автор передмови В. П. Черних.– 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: «МОРІОН», 2010. – с. 1524.

12.Пацієнту призначено спеціальну харчову дієтичну добавку з групи збагачувачів грудного молока. З якої категорії БАД доцільно рекомендувати провізором для лікування:

- A. *Дитячого харчування;
- B. Спеціальних продуктів харчування для спортсменів;
- C. Дієтичних продуктів;
- D. Оздоровчих продуктів;
- E. Профілактичних продуктів.

Пояснення

Спеціальні харчові дієтичні добавки з групи збагачувачів грудного молока призначають для дітей з категорії засобів дитячого харчування:

Таким чином, вірною є відповідь: Дитячого харчування.

Література до тесту:

1. Фармацевтична енциклопедія / Голова ред. ради та автор передмови В. П. Черних.– 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: «МОРІОН», 2010. – с. 1524.

Тема 5. Застереження до призначення та побічна дія екстемпоральних лікарських засобів з ЛРС, фітопрепаратів та спеціальних харчових продуктів

1.Пацієнту призначено фітопрепарат «Ліквірітон» для комплексного лікування виразкової хвороби шлунку на основі екстракту коренів солодки голої (*Glycyrrhizae glabrae radices*). Які негативні явища можливе спостерігати у разі його тривалого застосування:

А. *Гіпертонічні набряки;

- В. Підвищення артеріального тиску;
- С. Головний біль;
- Д. Алергічні реакції;
- Е. Збільшення рівня глюкози в крові.

Пояснення

Минералокортикоїдна активність призводить до гіпокаліємії, затримки іонів натрію та хлору, води в організмі, гіпертонічних набряків.

Таким чином, вірною є відповідь: Гіпертонічні набряки.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. - Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 350-351.

2.Пацієнту призначено лікарський засіб проносної дії. Яку ЛРС повинен відпустити провізор з попередженням про можливість антраценпохідних викликати звикання при лікуванні:

А. *Листя касії гостролистої (*Cassiae acutifoliae foliae*);

- В. Коренів марени красильної (*Rubiae tinctori rhizomata et radices*);
- С. Листя алое деревоподібного свіже (*Aloes arborescentis foliae recens*);
- Д. Листя меліси лікарської (*Melissae officinalis foliae*);
- Е. Листя м'яти перцевої (*Menthae piperitae folia*).

Пояснення

Листя сени – джерело рослинних засобів проносної дії. Препарати та ЛРС використовують при гострих закрепках і в усіх випадках, коли потрібна дефекація з м'яким випорожненням. Але при довготривалому застосуванні ЛРС, що містить антраценпохідні при передозуванні може привести до атонії кишечника, колітів, болю в животі і формування рідких, водянистих випорожнень.

Таким чином, вірною є відповідь: Листя касії гостролистої (*Cassiae acutifoliae foliae*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармацевт. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 543-544.

3.Пацієнтці призначено фітопрепарат гепатопротекторної дії «Есенціале форте Н». При відпуску провізор повинен її повідомити про те, що рицинову олію у складі фітопрепарату не призначають вагітним, бо вона стимулює:

А.*Скорочення матки;

В. Утворення лімфоцитів;

С. Процес кетогенезу;

Д. Тератогенез;

Е. Утворення хлористоводневої кислоти у шлунку.

Пояснення

При застосуванні ріцинової олії спостерігають виражену проносну дію, що може привести до стимулювання скорочення матки. У складі фітопрепарату «Есенціале форте Н» є одним з його компонентів.

Таким чином, вірною є відповідь: Скорочення матки.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармацевт. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 101-102.

2. Компендіум OnLine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://compendium.com.ua/>

4.Пацієнту призначено ЛРС з високим вмістом вітаміну С. Але при цьому у нього присутня виражена алергія на волоски гіпантії плодів шипшини коричнеї (*Rosae majalis fructus*). Яку ЛРС повинен відпустити провізор в якості її замітника:

- A.*Смородини чорної плоди (*Ribes nigri fructus*);**
- B. Глоду криваво-червоного плоди (*Crataegi sanguineae fructus*);
- C. Чорниці звичайної плоди (*Vaccinii myrtilli fructus*);
- D. Гранату звичайного плоди (*Punicae granati fructus*);
- E. Журавлини чотирьох пелюсткової плоди (*Oxycocci quadripetali fructus*).

Пояснення

Свіжі та сушені плоди смородини чорної, які містять високі концентрації вітаміну С, застосовують при гіпо- та авітамінозах, гіпохромній анемії, пародонтозі, захворюваннях ШКТ, печінки, ВДШ, порушеннях ритму серця, інфекційних захворюваннях.

Таким чином, вірною є відповідь: Смородини чорної плоди (*Ribes nigri fructus*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 213-214.

5.Пацієнту призначено фітопрепарат, який містить екстракт з кореневищ з коренями елеутерококу колючого (*Eleutherococcus senticosus rhizomata et radices*). При відпуску провізор повинен повідомити про можливі побічні явища при лікуванні:

- A.*Алергічні реакції, збудження, порушення сну, дратівливість;**
- тахікардія, підвищення артеріального тиску, спазм м'язів,**
- порушення функції ШКТ;**

- В. Спазматичний кашель, сонливість, порушення балансу мікрофлори кишечника;
- С. Болі в суглобах, зниження артеріального тиску, тремор кінцівок;
- Д. Гормональні розлади, цистит, сповільнене серцебиття, підвищення рівня білірубіну;
- Е. Артралгії, головний біль, судоми, запаморочення.

Пояснення

Препарати з кореневищ та коренів елеутерококу колючого (Імуно-тон, Фітомікс-12, Ліпонорм, збори Фітонефрол, Арфазетин) застосовують при стресі, втомі, гіпертонії, ішемічній хворобі серця, безплідді, менопаузі, після перенесеної хвороби або операції у період одужання. Можливі побічні ефекти включають: алергічні реакції, підвищення артеріального тиску, безсоння, дратливість, неспокій, тахікардію, серцебиття, головні болі.

Таким чином, вірною є відповідь: Алергічні реакції, збудження, порушення сну, дратівливість; тахікардія, підвищення артеріального тиску, спазм м'язів, порушення функції ШКТ.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 450-451.

6.Пацієнту призначено фітопрепарат відхаркувальної дії з екстрактом трави термопсису ланцетовидного (*Thermopsis lanceolata herba*). При відпуску провізор повинен повідомити про можливі побічні явища при лікуванні:

- А. *Блювота;
- В. Головна біль;
- С. Сухість в роті;
- Д. Біль в епігастрії;
- Е. Запаморочення.

Пояснення

Екстракт трави термопсису ланцетовидного є компонентом фітопрепаратів: сухий екстракт термопсису, таблетки від кашлю, Антитусин, Кодесан ІС, Екстратерм, Термоптусс. Велика доза препаратів з екстрактом термопсису для лікування кашлю може викликати блювоту.

Таким чином, вірною є відповідь: Блювота.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 617-618.

7.Пацієнту дитині віком п'ять років призначено морквяний сік при авітамінозі вітаміну А тричі на добу по 100 мл перед їжею. При відпуску провізор повинен повідомити про можливі побічні явища при лікуванні:

A.*Забарвлення шкірних покривів і склери в жовтий колір;

B. Гіпертонічні набряки;

C. Гострий коліт;

D. Зниження артеріального тиску;

E. Дискінезія жовчних шляхів.

Пояснення

Морквяний сік фірми Humana GmbH, Germany швидко насичує та містить мало калорій, тому використовується при авітамінозі А та для зниження ваги тіла. При цьому він одночасно підвищує секрецію жовчі, що значно прискорює обмін речовин. Тому у разі передозування та порушенні функціонування печінки може спостерігатися забарвлення шкірних покривів і склери в жовтий колір.

Таким чином, вірною є відповідь: Забарвлення шкірних покривів і склери в жовтий колір.

Література до тесту:

1. Компендіум OnLine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://hurom.com.ua/news/morkovnyj-sok-poleznye-svoystva-i-protivopokazaniya/?_gclid=EAIaIQobChMIrYvww-Ta7wIVwxV7Ch3QvASQEAAAYASAAEgKJXPD_BwE

8.Пацієнту дитині віком дев'ять років при застудному захворюванні призначено сік калини. При лікуванні було зафіксовано такий побічний ефект як блювання. При відпуску провізор повинен повідомити батькам про можливість захворювання на:

А.*Холецистит та виражену дискенезію жовчних шляхів;

В. Цукровий діабет;

С. Гломерулонефрит;

Д. Гіперацидний гастрит;

Е. Хронічна ниркова недостатність.

Пояснення

Сік плодів калини звичайної використовують при гіпоацидних гастритах, анемії, набряках, нервових розладах, хворобах печінки, для профілактики виникнення злоякісних утворень. Але не призначають при холециститі та вираженій дискенезії жовчних шляхів.

Таким чином, вірною є відповідь: Холецистит та виражену дискенезію жовчних шляхів.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 232-233.

9.Пацієнту призначено фітопрепарат адаптогенної дії настойку женьшеню. При відпуску провізор повинен повідомити про можливість побічної дії при лікуванні:

A. *Діарея, гіпертензія, депресія, порушення сну та статевої функції чоловіків;

B. Вживати дітям віком від 6 років, понижують артеріальний тиск;

C. Підвищують згортання крові, дітям не рекомендовані;

D. Збуджують центральну нервову систему, вживати дітям старше 5 років;

E. Підвищують апетит, не рекомендовано дітям хворим на цукровий діабет.

Пояснення

Препарати женьшеню можуть викликати діарею, гіпертензію, нервозність, головний біль, зниження апетиту, депресію, аменорею, набряки, порушення сну, та статевої функції у чоловіків.

Таким чином, вірною є відповідь: Діарея, гіпертензія, депресія, порушення сну та статевої функції чоловіків.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 344-345.

10.Пацієнту призначено фітопрепарат «Холосас» для покращення функції жовчовивідних шляхів з плодів шипшини (*Rosae fructus*). При відпуску провізор повинен повідомити про можливість побічної дії та необхідності поєднувати лікування з прийомом настоїв плодів кмину, коріандру або кропу з метою:

A.*Для зменшення метеоризму;

B. Зниження артеріального тиску;

C. Зменшення рівня глюкози в крові;

D. Попередження алергічних реакцій;

E. Зниження кислотності шлунку.

Пояснення

Препарати з плодів шипшини необхідно поєднувати при лікуванні з прийомом настоїв плодів кмину, коріандру або кропу для зменшення метеоризму.

Таким чином, вірною є відповідь: Для зменшення метеоризму.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 212-213.

11.Пацієнту віком 53 років схильному до тромбофлебіту, призначено фітопрепарат «Поліфітол-1» для комплексного лікування хронічного гастриту. При відпуску провізор повинен повідомити про можливість побічної дії при лікуванні, в зв'язку з присутністю у складі ЛРС, яка здатна підвищувати згортання крові:

A.*Стовпчики з приймочками кукурудзи (*Zea mays style cum stigmatis*);

B. Смородини чорної плоди (*Ribes nigri fructus*);

C. Крушини кора (*Frangulae alni cortex*);

D. Кропу запашного плоди (*Anethi graveolentis fructus*);

E. Сухоцвіту багрового трава (*Gnaphalii uliginosi herba*).

Пояснення

Настій зі стовпчиків з приймочками кукурудзи протипоказано вживати пацієнтам з анорексією, зниженою масою тіла або підвищеним згортанням крові, враховуючи здатність прискорювати згортання крові.

Таким чином, вірною є відповідь: Стовпчики з приймочками кукурудзи (*Zea mays style cum stigmatis*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель,

С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 208-209.

12.Пацієнту призначено фітопрепарат місцево подразнюючої дії для лікування невралгії та радикуліту. Екстракт з якої ЛРС повинен бути у його складі:

A.*Перцю стручкового однорічного плоди (*Capsici anni fructus*);

B. Ефедри хвощової трава (*Ephedrae equisetinae herba*);

C. Ромашки лікарської квітки (*Matricariae chamomillae flores*);

D. Глоду криваво червоного листя та квітки(*Crataegi sanguineae folia et flores*);

E. Пізньоцвіту прегарного бульбо цибулини (*Colchici speciosi bulbo tubera*).

Пояснення

Настойку плодів перцю стручкового застосовують як відволікаючий та подразнювальний засіб при невралгія, радикулітах, міозитах, люмбагіалгіях.

Таким чином, вірною є відповідь: Перцю стручкового однорічного плоди (*Capsici anni fructus*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 591-592.

13.Пацієнту призначено фітопрепарати «Дигітоксин», «Гітоксин» або «Кордигіт» для лікування хронічної серцевої недостатності. Але при цьому можливе присутність виражених кумулятивних властивостей. З якої ЛРС вони були отримані:

A.*Наперстянки пурпурової листя (*Digitalis purpureae folia*);

B. Смоковниці звичайної листя (*Fici caricae folia*);

- C. Шипшини корічної плоди (*Rosae majalis fructus*);
- D. Липи серцелистої квітки (*Tiliae cordatae flores*);
- E. Гінкго листя (*Ginkgonis folia*).

Пояснення

Фітопрепарати «Дигітоксин», «Гітоксин», «Кордигіт» містять екстракти наперстянки пурпурової та використовуються при хронічній серцевій недостатності. При цьому існує висока ймовірність кумуляції та виникнення побічних ефектів, притаманних серцевим глікозидам.

Таким чином, вірною є відповідь: Наперстянки пурпурової листя (*Digitalis purpureae folia*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармацевт. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 388-389.

14.Пацієнту призначено фітопрепарат «Сік подорожника». При відпуску провізор повинен повідомити про можливість побічної дії ЛРС та лікарських засобів з листя подорожнику великого (*Plantago major folia*):

- A.*Підвищення кислотності шлункового соку та печія;
- B. Дисфункція печінки та нирок;
- C. Алергічна реакція;
- D. Реакція гіперчутливості;
- E. Підвищена індивідуальна чутливість.

Пояснення

При використанні препаратів з листя подорожнику великого можливе підвищення кислотності шлункового соку, печія.

Таким чином, вірною є відповідь: Підвищення кислотності шлункового соку та печія.

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармацевт. навч.

закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 61-62.

15. Пацієнту призначено полівітамінний збір. Яку ЛРС провізор повинен не рекомендувати вживати при наявності оксалурії:

A. *Шпинату городнього листя (*Spinaciae oleraceae folia*);

B. Калини звичайної плоди (*Viburni opuli fructus*);

C. Календули лікарської квітки (*Calendulae officinalis flores*);

D. Крививи дводомної листя (*Urticae dioicae folia*);

E. Смородини чорної плоди (*Ribes nigri fructus*).

Пояснення

Протипоказано вживати листя шпинату городнього при нирковокам'яній хворобі (оксалурії), нефритах, подагрі, захворюваннях печінки, жовчного міхура і підшлункової залози.

Таким чином, вірною є відповідь: Шпинату городнього листя (*Spinaciae oleraceae folia*).

Література до тесту:

1. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін.; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. С. 415-418.

ГЛОСАРІЙ

Абсорбція ліків – фізіологічний процес всмоктування, тобто проникнення лікарських речовин та ксенобіотиків через клітинні мембрани, а потім у кров і лімфу.

Адаптогени – препарати переважно рослинного, тваринного та синтетичного походження, які чинять малоспецифічну загально тонізуючу

дію на функції ЦНС, ендокринну регуляцію, обмін речовин і підвищують адаптацію організму до несприятливих умов.

Алопатія – це напрямок у сучасній медицині, який передбачає при застосуванні ліків викликати симптоми, протилежні симптомам певної хвороби. Запропонований С. Ганеманом для визначення негомеопатичних методів лікування. Велика роль приналежить величині діапазону між терапевтичною та токсичною дією препарату, що є одним із головних критеріїв вибору оптимальної дози.

Аплікація – нанесення лікарської форми з метою введення певних лікарських речовин (антисептиків, антимікробних, протизапальних, проти набрякових, в'язучих, кератолітичних, кератопластичних) ЛРС, фітопрепаратів та ЛЗРП на поверхню шкіри чи слизової оболонки очей, носа, губів, ротової порожнини, які виявляють локальну дію. Широко використовують у виробництві косметичних засобів, з метою досягнення гігієнічного, профілактичного чи лікувального впливу на шкіру чи її придатки.

Геріатрія – галузь клінічної медицини, яка вивчає хвороби людей літнього і старечого віку, розробляє методи їх лікування і профілактики з метою збереження фізичного і психічного здоров'я людини до глибокої старості.

Геронтологія – розділ біології та медицини, який вивчає механізми і процеси, що зумовлюють старіння живих організмів. Включає розділи: геріатрію, геогігієну, геронтопсихологію.

Гіпоксія – патологічний процес, що виникає внаслідок недостатнього постачання тканин киснем або порушення засвоєння його тканинами. Першими ознаками кисневого голодування є порушення функції нервової системи у вигляді ейфорії – стану емоційного і рухового збудження, відчуття самозадоволення і власної сили, а іноді, навпаки, втрата інтересу до навколишнього, неадекватність поведінки.

Гіпотиреоз – захворювання, зумовлене недостатньою секрецією тиреоїдних гормонів щитовидною залозою. При цьому спостерігають загальну слабкість, сонливість, стомлюваність, уповільнення мовлення і мислення, зниження апетиту, дратівливість, головній біль, одутлість обличчя, головний біль.

Гомеопатичні препарати – однокомпонентні або багатоконпонентні, приготовлені за правилами гомеопатичної медицини й призначені для перорального, сублінгвального, ректального, ін'єкційного та місцевого застосування з метою лікування або профілактики захворювань за принципом подібності. Принципи приготування ГЛП виділені С. Ганеманом і передбачають такі етапи: відбір та аналіз сировини; приготування матричних гомеопатичних препаратів; приготування гомеопатичних розведень; приготування лікарського препарату. Сировиною для виготовлення ГЛП можуть служити свіжа та суха рослинна сировина, мінерали та синтетичні сполуки, нозоди та саркоди, БАР у гомеопатичних розведеннях.

Гомеопатія – емпірична індивідуалізована терапія малими дозами потенційованих препаратів за принципом подібності, мета якої – дія на процеси саморегуляції за допомогою препаратів, підібраних індивідуально, з урахуванням реакції організму. У основі гомеопатії закладені принципи: подібності, дослідження клінічної дії нових ГЛП на здорових добровольцях, потенціювання (можливість одночасного застосування інших методів лікування).

Депресивний синдром – синдром розладу емоційно-вольової сфери організму. Характеризується тріадою симптомів: погіршення настрою, уповільнення мислення і рухова загальмованість. Погіршення настрою є головною синдромоутворювальною ознакою депресії, що може виражатися в скаргах на тугу, пригніченість, сум.

Дерматити – запальні ураження шкіри, які розвиваються на місці безпосереднього впливу фізичних і/чи хімічних факторів навколишнього середовища.

Діабет – патологічний стан, що характеризується виділенням великої кількості сечі і деяких хімічних речовин, щор утворюються в організмі в процесі обміну. Найважливішими клінічними формами є: д. цукровий, д. нецукровий, д. нирковий. Діабет цукровий – захворювання пов'язане з абсолютною або відносною недостатністю інсуліну в організмі, що викликає порушення обміну речовин, головним чином, вуглеводного. Діагностичним критерієм є підвищення рівня глюкози в цільній капілярній крові. Вище за 6,1 ммоль/л.

Дисбактеріоз – порушення рухомої рівноваги мікрофлори, яка в нормі заселяє нестерильні порожнини і шкірні покриви людини та утворює природні асоціації організмів. Характеризується різким зменшенням загальної кількості мікробів аж до повного зникнення окремих видів нормальних мвкрофлори, поряд з періодичним або тривалим домінуванням видів, у нормі представлених мінімальною кількістю.

Запалення – реакція живих тканин на місцеве пошкодження, яка виникла у ході еволюції. Вона полягає у складних змінах мікроциркулярного русла, системи крові та сполучної тканини, спрямованих на ізоляцію та усунення ушкоджувального агента і відновлення (або заміщення) пошкоджених тканин.

Застереження до застосування – обмеження для певних категорій пацієнтів (жінок в період вагітності або годування груддю, дітей, осіб похилого віку, пацієнтів із певними захворюваннями тощо), а також заходів, яких необхідно вжити у разі, коли прийом однієї чи більше доз був пропущений; за необхідності вказується поведінка пацієнта після прийому ліків, напр. обов'язкове перебування у вертикальному положенні протягом певного часу; змивання водою нанесеного на шкіру препарату для запобігання небажаних впливів (набряку, свербіжу тощо).

Інфаркт міокарда – одна з клінічних форм ішемічної хвороби серця, що характеризується розвитком обмеженого ішемічного некрозу внаслідок невідповідності коронарного кровотоку потребам міокарда, що виникла

несподівано. Інфаркт міокарда є однією з найчастіших причин смертності в розвинутих країнах світу.

Коронарна недостатність – клініко-патофізіологічний стан, який характеризується зниженням відповідності коронарного кровообігу до потреб міокарда у кисні і поживних речовинах. Звичайно призводить до локальної ішемії міокарда, в той час як загальна гіпоксія міокарда в переважній більшості випадків не пов'язана з зі змінами коронарних судин, а викликається ін. причинами (анемією, дихальною недостатністю, патологією гемоглобіну тощо).

Косметичний препарат – препарат, який застосовується для догляду за шкірою, нігтями, волоссям, ротовою порожниною; виконує гігієнічні, профілактичні та естетичні функції. Йому надається певна косметична форма, яка забезпечує зручність при застосуванні та отримання певної спрямованості дії. Тип дисперсних систем зумовляє певну форму випуску: рідку (лосьйони та тоніки), кремоподібну (креми косметичні), пастоподібну (зубні пасти, скраби), порошкоподібну (пудри, зубні порошки), пресовану (компактні засоби декоративної косметики, желеподібну (гелі косметичні), аерозольну (дезодоранти) та ін. Косметичні препарати прийнято поділяти на: гігієнічні, лікувально-профілактичні та декоративні.

Космецевтичний препарат – має одночасно косметичні властивості і терапевтичну дію, зумовлену вмістом БАР, або лікувальної активної косметики. Наприклад містить гормони та гормоноподібні речовини, фітоестрогени, ферменти, фтористі сполуки, фруктові кислоти та інш. Також до цієї групи належать препарати для профілактики карієсу, передчасного та фотостаріння шкіри, загострень деяких дерматозів, лікування при алопеції, целюліті, станах, що супроводжуються порушенням епідермального бар'єру, чутливій шкірі, гіперкератозі, гіпермеланозі та інш.

Кумуляція – це явище, що спостерігається при повторному введенні препарату і полягає у підсиленні фармакологічних ефектів. Деякі серцеві глікозиди (дигітоксин та інш.) повільно виводяться з організму внаслідок

міцного зв'язку з білками плазми крові. В цьому випадку для запобігання кумуляції, препарати призначають спочатку в насичувальній дозі, а потім переходять на підтримувальну дозу.

Побічні ефекти – інформація про негативну дію ЛРС, фітопрепарату, ЛЗРП з описом ознак, які може виявити у себе хворий, або впливів, які не мають особливого значення або які минають зі зниженням дози.

Показання до призначення – необхідність консультації з лікарем перед початком прийому або у процесі лікування, або при одночасному прийомі інших ліків; дотримання дієти; періодичності контролю лабораторних та/або фізіологічних показників; гігієнічної підготовки перед його застосуванням тощо; обмеження застосування певної лікарської форми або застереження при потраплянні на шкіру, слизові оболонки (у відношенні мазі, крему, гелю, дезінфікуючих засобів тощо); проведення необхідних невідкладних заходів, напр. змивання водою у разі небажаних ефектів – набряку, свербіжжю тощо.

Протипоказання до призначення – вказання випадків коли ЛРС, фітопрепарат або ЛЗРП у жодному разі не повинен застосовуватися пацієнтами з певними захворюваннями, а також дітьми, особами похилого віку, вагітними і жінками, які годують груддю. Також зазначають препарати, разом з якими заборонено застосовувати даний препарат. Та наводять відносні протипоказання.

Розведення гомеопатичне – рідка чи порошкоподібна суміш, одержана шляхом потенціювання, яка використовується для виробництва гомеопатичних препаратів, створює відповідну концентрацію речовин і забезпечує оптимальний фармакотерапевтичний ефект препарату, підібраних за принципом подібності. Поділяють на сотенні, десяткові та LM – розведення (з третього сотенного СНЗ або шостого десяткового Д6).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-законодавчі документи

1. Лікарські засоби. Належна практика культивування та збирання вихідної сировини рослинного походження. Настанова СТ-Н МОЗУ 42-4.5:2012. / О. Середа, Л. Глущенко, С. Сур та ін. – Вид. офіційне. – К.: МОЗ України, 2012. – 18 с.

Основна

1. Біохімія рослин : навч. посіб. / М. М. Сирий та ін. Х.: РВВ ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, 2006. 175 с.
2. Біологічна хімія / Н. Г. Марінцова та ін. Л. : Видавництво Львівської політехники, 2009. 324 с.
3. Державна Фармакопея України / Держ. п-во «Науково-експертний фармакопейний центр». 1-е вид. Х. : РІРЕГ, 2001. 556 с.
4. Державна Фармакопея України. Доп. 1. / Держ. п-во «Науково-експертний фармакопейний центр». 1-е вид. Х. : РІРЕГ, 2004. 520 с.
5. Державна Фармакопея України. Доп. 2. / Держ. п-во «Науково-експертний фармакопейний центр». 1-е вид. Х. : Держ. п-во «Науково-експертний фармакопейний центр», 2008. 620 с.
6. Державна Фармакопея України. Доп. 3. / Держ. п-во «Науково-експертний фармакопейний центр». 1-е вид. Х. : Держ. п-во «Науково-експертний фармакопейний центр», 2009. 280 с.
7. Державна Фармакопея України : в 3 т. / Укр. наук. фармакопейний центр якості лікарських засобів. – 2-ге вид. – Х. : Держ. п-во «Укр. наук. фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2014. – Т. 3. – 732 с.
8. Державна Фармакопея України / Держ. п-во «Науково-експертний фармакопейний центр». 2-е вид. Х. : Держ. п-во «Науково-експертний фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2015. Т. 1. 1128 с.
9. Державна Фармакопея України / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-ге вид. -

- Доповнення 1. – Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2016. – 360 с.
10. Державна Фармакопея України / Держ. п-во «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Доповнення 2. - X. : Держ. п-во «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2018. – 336 с.
11. Державна Фармакопея України / Держ. п-во «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Доповнення 3. - X. : Держ. п-во «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2018. – 416 с.
12. Кобзар А. Я. Фармакогнозія в медицині: навч. посіб. – Київ: Медицина, 2007. – 544 с.
13. Ковальов В. М., Павлій О. І., Ісакова Т. І. За ред. проф. В. М. Ковальова. Фармакогнозія з основами біохімії рослин: Підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) III-IV рівня акредитації. – Харків: «Прапор», Видавництво НФаУ, 2000. С. 202-203.
14. Машковский М. Д. Лекарственные средства. 16-е изд., перераб. и доп. М.: ООО «Изд-во Новая волна», 2012. 1216 с.
15. Практикум з ідентифікації лікарської рослинної сировини : навч. посіб. / В. М. Ковальов, С. М. Марчишин, О. П. Хворост та ін. – Тернопіль : ТДМУ, 2014. – 264 с.
16. Сучасна фітотерапія : навч. посіб. / С. В. Гарна, І. М. Владимірова, Н. Б. Бурд та ін. – Харків : «Друкарня Мадрид», 2016. – 580 с.
17. Фармакогнозія: базовий підручник. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В. С. Кисличенко, І. О. Журавель, С. М. Марчишин та ін. ; за ред. В. С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. – 735 с.
18. Фармацевтична енциклопедія / Голова ред. ради та автор передмови В. П. Черних.– 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: «МОРІОН», 2010. – с. 1524.

Додаткова

1. Викторов А. П. Фитопрепараты: рациональный подход к медицинскому применению. *Фитотерапия. Журнал*. 2011. № 3. С. 1–10.
2. Зорикова С. П., Короткова И. П., Зориков П. С. Ранозаживляющая активность растений, содержащих флавоноиды. *Естественные и технич. науки*. 2010. № 2. С. 235–243.
3. Кортиков В. Н., Кортиков А. В. Полная энциклопедия лекарственных растений. Ростов н/Д : Изд-во дом «Проф-Пресс», 2002. 800 с.
4. Кукес В. Г., Булоев В. М., Колхир В. К. Методические указания по доклиническому изучению новых препаратов, разрабатываемых из природного сырья. М. : Минздрав РФ, 2005. 348 с.
5. Куркин В. А., Куркина А. В., Авдеева Е. В. Флавоноиды как биологически активные соединения лекарственных средств. *Фундамент. исслед.* 2013. № 11. С. 1897–1901.
6. Кьосев П. А. Лекарственные растения: самый полный справочник. М. : Эксмо, 2011. 944 с.
8. Методики клинических лабораторных исследований: пособие / под ред. В. В. Меньшикова. М. : Лабора, 2009. Т. 2. 304 с.
9. Мінарченко В. М. Лікарські судинні рослини України (медичне та ресурсне значення). К. : Фітосоціоцентр. 2005. 394 с.
10. Палов М. Энциклопедия лекарственных растений.; под ред. И. А. Губанова. М. : Мир, 1998. 467 с.

Інформаційні ресурси

1. Компендіум OnLine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://compendium.com.ua/>
2. Ліки контроль [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://likicontrol.com.ua>
3. Ліктрави [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://liktravy.ua/>